

Community-Based Tourism in Myaing and Thandaunggyi:

Assessing Community Participation and the Impact of
CBT Initiatives on Host Communities

မြိုင်နှင့် သံတောင်ကြီးဒေသ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများ -
လူထု၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုနှင့် ဒေသခံများအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများအား
လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း

Table of Contents

Acknowledgements	i
Abbreviations	ii
1. Introduction	1
2. Overview	1
Concept, Definition and Principles of Community-Based Tourism (CBT)	1
Tourism Policy Frameworks in Myanmar	2
Landscape of Tourism and Community-Based Tourism Initiatives in Myanmar	3
3. Scope and limitations of the study	3
4. A Brief Introduction to Myaing, Magway Region	4
Background to Community-Based Tourism Development in Myaing	4
5. A Brief Introduction to Thandaunggyi, Kayin State	5
Background to Community-Based Tourism in Thandaunggyi	6
6. Research Findings	6
Community Participation in Myaing	7
Impact of Myaing's CBT initiatives: Economic; Environmental; Social; Culture	8
Community Participation in Thandaunggyi	12
Impact of Thandaunggyi's CBT initiatives: Economic; Environmental; Social; Culture	13
7. Conclusion and the Way Forward	16
References:	18
Appendix I: Methodology	19
Appendix II: In-depth Interview and Key Informant Interview questions	20
for CBT in Myaing and Thandaunggyi	
Appendix III: Structure and Timeline of the Thandaunggyi Tourism Development Working Group	21

Acknowledgements

AD Team would like to thank ActionAid Myanmar and Thandaunggyi's Tourism Working Group for letting us conduct this research in their respective areas.

AD Team also would like to express heartfelt thanks to Saya Aung Min Naing, manager of Myaing's CBT initiatives and Reverend Bo Thar, chairperson of Thandaunggyi's Tourism Working Group for their kind support and logistical arrangements for the AD team throughout the data collection process.

Last but not least, heartfelt thanks also go to participants from both communities involved in this research and the East Asia Institute (EAI) for technical support. This research could not have been done without their time and support.

Abbreviations

AAM	-	ActionAid Myanmar
AD	-	Another Development
B&B	-	Bed and Breakfast
CBT	-	Community-Based Tourism
CIT	-	Community Involvement Tourism
GDP	-	Gross Domestic Product
IDI	-	In-depth Interview
KII	-	Key Informant Interview
KNU	-	Karen National Union
MOHT	-	Ministry of Hotel and Tourism
SPSS	-	Statistical Package for Social Science

“Community-based tourism (CBT) is a form of tourism that seeks to empower communities to manage tourism growth and achieve community aspirations relating to their well-being, and includes economic, social and environmental sustainable development.”

1. Introduction

In 2011, Myanmar ended a long period of isolation, resulting in a significant increase in the number of international visitors for the country's tourism industry. Since 2014, community-based tourism and eco-tourism have begun to emerge in the country alongside mainstream tourism. In addition, the incoming government encouraged community-based tourism initiatives in their 100-Day Plan and as a result, many new potential CBT opportunities have been identified.

This research aims to explore the community's participation in CBT initiatives and the impact of CBT on host communities including how CBT could be seen as an engine of household income and therefore local economic development. This study specifically focuses on the community-based tourism of Myaing, Magway Region and Thandaunggyi, Kayin State which were both initiated under the previous government.

We outline the methodology of the research while the backgrounds of the two community-based tourism initiatives of Myaing and Thandaunggyi are mentioned prior to presenting the results of the study in the latter part of this paper. Findings of the community's participation in CBT initiatives and the impact of CBT initiatives on host communities are presented and conclusions are drawn. Through this research, we hope to clearly capture key factors which may prove useful in future comparative research.

In the course of the study, AD has realized that, while CBT in and of itself, may not be the focus of our broader work it has proved to be a vehicle to access a number of our cross-cutting thematic concerns such as youth, women's empowerment, rural economic development and social enterprises. AD has identified links to a number of the U.N. Sustainable Development Goals (SDGs) which we are working towards in Myanmar.

2. Overview

Firstly, this section discusses the concepts, definition and principles of CBT briefly to understand general views on CBT as perceived by different professionals, practitioners and academics. Secondly, tourism policy frameworks in Myanmar developed for the tourism industry during the previous government are discussed. Thirdly, the landscape of the tourism industry in Myanmar and community-based tourism initiatives in Myanmar are briefly reviewed in order to capture current tourism industry trends and CBT operations across the country.

Concept, Definition and Principles of Community-Based Tourism (CBT)

Different ideas and concepts are found in much of the literature regarding CBT. According to Goodwin and Santilli¹, the participatory approach or so-called "bottom up" method has emerged for community-based projects along with the failure of "top-down" approaches as recognized by both conservation and development organizations. While CBT is developed as a community-based project particularly for the tourism industry, the concept of CBT is a product of the participatory approach derived from NGOs. The concept is also found to be consistent with grassroots development: promoting community participation, equity and empowerment. However, the concept of CBT is used flexibly and there is no consensus as different practitioners hold different views. Regarding the concept of CBT, the Thailand Community-Based Tourism Institute holds as follows:

"Tourism that takes environmental, social and cultural sustainability into account. It is managed and owned by the community, for the community, with the purpose of enabling visitors to increase their awareness and learn about the community and local ways of life."²

¹ Community-Based Tourism: a success? 2009

² www.cbt-i.org

According to the ASEAN CBT standard, the concept of Community-based Tourism is presented as follows.

“Community-based tourism (CBT) is a form of tourism that seeks to empower communities to manage tourism growth and achieve community aspirations relating to their well-being, and includes economic, social and environmental sustainable development.”³

Based on the concepts held by different institutions, it can be seen that the participation of the community is key and the impact of CBT is also well considered in terms of social, environmental and cultural conservation. Meanwhile, WWF International suggests that a major proportion of the benefits from the CBT needs to remain within the community which thereby becomes the core beneficiary of CBT. With regards to a definition of CBT, there is a variety from different practitioners and no consensus on a specific definition is found. The following is the standardized definition of Community-based Tourism for ASEAN countries.

“Community-Based Tourism (CBT) is tourism activity, community owned and operated, and managed or coordinated at the community level that contributes to the well-being of communities through supporting sustainable livelihoods and protecting valued socio-cultural traditions and natural and cultural heritage resources.”⁴

Principles for CBT are discovered in much of literature and many of the principles are more or less the same as the ASEAN Community-Based Tourism Standard which are as follows:

1. Involve and empower the community to ensure ownership and transparent management;
2. Establish partnerships with relevant stakeholders;
3. Gain recognized standing with relevant authorities;
4. Improve social well-being and maintenance of human dignity;

5. Include a fair and transparent benefit-sharing mechanism;
6. Enhance linkages to local and regional economies;
7. Respect local culture and tradition;
8. Contribute to natural resource conservation;
9. Improve the quality of visitor experiences by strengthening meaningful host and guest interaction, and
10. Work towards financial self-sufficiency.⁵

Tourism Policy Frameworks in Myanmar

The tourism industry is set as a national priority sector for the country's economic development and a number of policies have been developed for the tourism sector. The most significant policies are the 2012 Responsible Tourism Policy; the 2013 Policy on Community Involvement in Tourism (CIT), and the Tourism Master Plan 2012-2020 set out by the Ministry of Hotels and Tourism in line with guidance from the Global Sustainable Tourism Council criteria. The 2012 Responsible Tourism Policy encourages local communities to engage in tourism development and to be aware of the impact of tourism on their environment, culture and local economy. The role of women is also taken into account in the policy outline while CSOs and NGOs are encouraged to take a role in assisting in the development and implementation of tourism-related projects.

The policy on Community Involvement in Tourism clearly sets out a way to achieve a medium level of community participation in the development of the tourism sector.

“This means that communities must be consulted and involved in decision-making processes on tourism planning and management, which directly affect their livelihoods. However, final decisions shall be made in coordination with the private sector and with the approval of the public administration.”⁶

³ ASEAN Community-Based Tourism Standard. 2013

⁴ Ibid

⁵ Ibid

⁶ Policy on Community Involvement in Tourism. 2013

Another way that the CIT policy encourages community members is to start their own small and medium businesses. They are also welcome to act as investors or joint venture partners with the public or private sector. The core principles of CIT policy include local community participation in tourism development, willingness of the local community, respecting local culture, traditions and beliefs, sound business planning of CBT enterprises, rights over tourism resources and respect for land and land ownership.

The Tourism Master Plan 2013-2020 serves as a roadmap for the future development of the tourism industry in Myanmar to be implemented in line with the principles of the responsible tourism policy. Maximizing the contribution of tourism to national GDP, employment and income generation is the goal of the Master Plan through increasing the number of international visitors to seven million annually by 2020.

Landscape of Tourism and Community-Based Tourism Initiatives in Myanmar

After decades of limited contact with the outside world, with the political reforms started in 2011, the arrival of international tourists has soared from 762,547 in 2009 to 4,681,020 in 2015⁷ and the contribution of the tourism sector to Myanmar's GDP for 2017 is forecast to be 7.8 percent annually until 2026.⁸ Meanwhile, the global tourism trend has shifted to more nature conservation and responsible tourism and away from conventional mass tourism industry, while community-based tourism has been widely adopted as an alternative means for economic development as well as for the protection and conservation of the natural environment.

The government of Myanmar has also identified and encouraged the development of community-based tourism across the country, not only to attract incoming international visitors, but also to promote

the involvement of communities in the tourism industry even though community-based tourism is a relatively new concept in Myanmar. There are at least six CBT initiatives operating in Myanmar at the time of this study. These include the Pa-O Self-Administered Zone in Shan State; Indawgyi Lake in Kachin State; Thandaunggyi in Kayin State; the Ayeyawady dolphin sanctuary in Mandalay Region, and Demawso in Kayah State. In addition, ActionAid Myanmar has established a CBT initiative in Myaing Township near Bagan which has been well-received. Community Environment Tourism in Pa-O Region and Indawgyi Lake in Kachin State were developed by Fauna and Flora International. Peace Nexus, the World Conservation Society and the International Trade Centre initiated the Thandaunggyi, Ayeyawady dolphin sanctuary and Demawso projects, respectively. Another seven community-based tourism projects are also planned for coming years.⁹

The main rationale for choosing Myaing and Thandaunggyi among the six CBT initiatives is their good reputation from the outset. Secondly, involvement of international non-governmental organizations is seen in both Myaing and Thandaunggyi's CBT initiatives. Thirdly, although these two community-based tourism initiatives are in the early stages of operation, AD was aware that there were a number of significant differences between the two operations.

3. Scope and limitations of the study

This study specifically focuses on community participation in CBT initiatives and the impact of CBT on host communities. In this research, community participation mainly refers to the involvement of local people in tourism development through providing services and products to visitors; attending meetings regarding tourism development; presenting their perspectives and ideas for CBT initiatives and involvement in decision-making processes. Aspects of economic, environmental, social and cultural life

⁷ Tourism statistic 2015

⁸ <http://www.oxfordbusinessgroup.com/news/myanmar%E2%80%99s-tourism-industry-set-rapidly-expand>

⁹ Eleven Myanmar (17.2.2016). Five community-based tourism projects underway

are emphasized as impacts on CBT host communities. Creation of jobs in the community, the well-being of community members; profit distribution among the local people; additional commercial opportunities and services for community members, household income and selling local products are main outcomes of the economic aspects of CBT. Deforestation in the community, water and waste management due to CBT initiatives, awareness of natural resources and a sense of care for the environment are covered under the environmental impacts. Road conditions, access to electricity, and interaction with visitors including foreigners are focused on as social impacts. Cultural preservation, the ways local people live, and the behavior of teenagers due to CBT initiatives in communities are studied as cultural aspects.

Apart from emphasizing the participation of the community in CBT development and the impact of CBT on host communities, the principles of ASEAN CBT standards discussed in the literature review section are also applied as a tool of analysis in order to see whether Myaing and Thandaunggyi's CBT initiatives fit in those standards since Myanmar is a member of ASEAN.

This research is a small scale study of CBT initiatives with a focus on community participation and impact of CBT initiatives on two host communities only and thus it needs further research on other aspects of CBT initiatives in order to be more comprehensive. We cannot make generalizations about Myaing and Thandaunggyi's CBT cases for CBT initiatives across the country. We must also highlight a gap in our current understanding of the environmental impact on our two target communities. There has been no access to baseline data or an opportunity to explore details such as tree-felling or increased plastic waste within the interviews and survey questions and this will need to be considered more carefully.

Population Signboard of Inn Yaung Village, Myaing Township

4. A Brief Introduction to Myaing, Magway Region

Myaing is located in the dry zone of Myanmar, Magway Region and the location of community-based tourism initiatives is just a few minutes' drive from Myaing. The CBT site is also close to the famous ancient city of Bagan and the Nyaung Oo location in Mandalay division. People living across Myaing Township are traditional farmers and their main livelihood is agriculture. The population of Myaing is 225,771 in total. The urban population is 7,706 while the rural population is 218,065 according to the Magway regional census of 2014. The majority of the population in the Myaing area is Burmese and practise Buddhism. Not many attractive tourist spots can be found in the Myaing area, but the lifestyle of the rural people, their culture, traditional dances, and their friendliness are what the foreign visitors find fascinating. Thus, ActionAid Myanmar initiated a community-based tourism project in collaboration with the four villages in Myaing Township.

Background to Community-Based Tourism Development in Myaing

Prior to developing community-based tourism initiatives with the four villages in Myaing Township, ActionAid Myanmar first engaged with the local community through the Yinn Daing Taung Dam implementation project. For local farmers, access to

water for irrigation is crucial for producing rice as the rainfall in the region is not enough for agricultural production. Thus, the main source of water for the farms comes from the dam.¹⁰ Apart from helping the community with agriculture, ActionAid Myanmar wanted to help the local people to generate extra income as they have no income after the agricultural season. Meanwhile, the community has experienced a migration of young people to foreign countries for the purpose of job hunting and to support their families. So, ActionAid Myanmar decided to introduce community-based tourism initiatives for the community.

A prerequisite for the community development projects is that women's participation is fully integrated. Four villages, namely: KanGyi Taw village 1 and 2, SuLae Pan village and Inn Yaung village, were finally identified for community-based tourism development and series of consultations with the village leaders and villagers took place. After reaching a consensus with the local people, ActionAid Myanmar collaborated with the Ministry of Hotels and Tourism. When the Minister paid a visit to the CBT site, he was convinced and agreed to the development of the CBT project. In November 2015, CBT started operations near Yinn Daing Taung Dam.

Myaing's CBT initiatives target only foreign visitors and have a two-year exclusive contract with PEAK/Journey Adventure Tour Agency. 1,000 visitors were to be sent to the CBT site in 2016 and it is intended to expand in

Community Lodge at Myaing CBT

the coming years. The four villages rotate the hosting duty one after another and they are well informed in advance regarding the date of hosting duties before the foreign visitors arrive at the CBT site. For each visitor, 55 USD is charged for visiting the CBT site and it is distributed according to the services provided to the tourists. 10 dollars out of the 55 goes to a community fund spent on community development projects for the villages. The activities that the visitors can do during their stay at the CBT site are biking around this community, planting trees, dancing, wearing thanaka, and singing with a traditional musical instrument. In addition, local and traditional food is served to the tourists.¹¹

5. A Brief Introduction to Thandaunggyi, Kayin State

Geographically, Thandaunggyi is located in the northern part of Kayin state, about five hours drive from Yangon and it is covered by many mountains and diverse landscapes. The ecosystems of the town have been well preserved up to now and its cool climate is a big draw. Many attractive places and historic buildings can be found around the Thandaunggyi area, such as the Old British Fort built 100 years ago on a small hilltop and with a unique spiral staircase, the Tea Factory also built 100 years ago to produce tea, the Karen New Year Mountain, and a Hindu temple. The inhabitants of the town are mainly Karen people and the population living in the town totals 6,798. During the colonial era, the town was used as a resort for soldiers and administrators for the purpose of recreational activities. In addition, the town is famous for its folktale about Dawparkho, also known as Nawbubaw, which is now a prayer mountain and is always occupied by pilgrims from different parts of the country regardless of religion. Due to the outbreak of fighting between the Karen National Union and the government in 1989, Thandaunggyi was a forgotten

¹⁰ Mizzima-Community-Based Tourism - A semi-home stay in a dry zone. Aung Thura. 2016

¹¹ Ibid

Nawbubaw Pray Mountain, Thandaunggyi, Kayin State

town for many years. The tension continued until the signing of the bilateral ceasefire agreement between KNU and the previous government led by U Thein Sein in January 2012. The town is now regarded as safe and open to all again.

was set up and preparations for tourism development were carried out (see appendix). Last year, the state government officially issued eight B&B licences to community members to operate and host guests, both foreign and local visitors.

Background to Community-Based Tourism in Thandaunggyi

Community-based tourism in Thandaunggyi was implemented by the local community with technical support from international organizations the Hans Seidel Foundation and Peace Nexus. The backdrop to community-based tourism of Thandaunggyi derives from the bilateral agreement between the Karen National Union (KNU) and the government led by former President Thein Sein for the sake of keeping sustainable peace. The initiative was also realized as a means for building confidence in the peace process between the KNU and the government while improving the livelihood of the people living in the conflict-affected area in Kayin State.

The very first meeting of Thandaunggyi's tourism working groups was held in December 2014 after a series of consultations with all stakeholders from both KNU and the government had been held. From the working groups meeting, the structure of the Thandaunggyi Tourism Development Working Groups

6. Research Findings

This section presents the findings of CBT on firstly Myaing and then Thandaunggyi's communities. We specifically focus on:-

Community participation;
Economic impact;
Environmental impact;
Social impact, and
Cultural impact

Community Participation

Community participation here includes services and products provided by local people to the visitors, involvement of local people in meetings for CBT development, voices and opinions of community members in decision-making processes and whether local people are informed or not when it comes to CBT development.

Community Participation in Myaing

Figure 1: Do you, in any way, provide services or products to visitors?

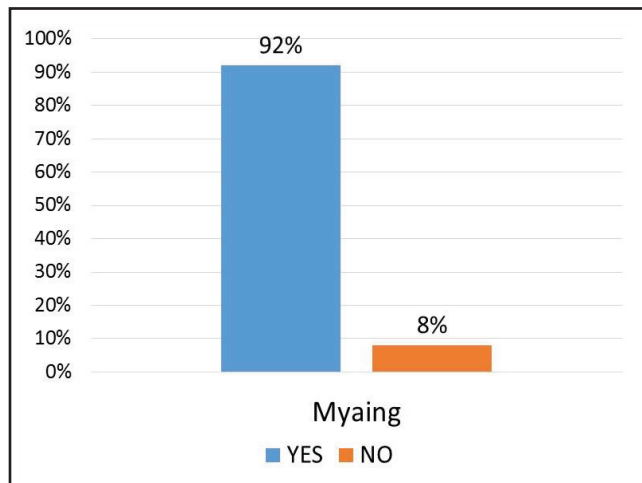

Figure 2: Have you been involved in any type of meeting where you discussed tourism development in your community?

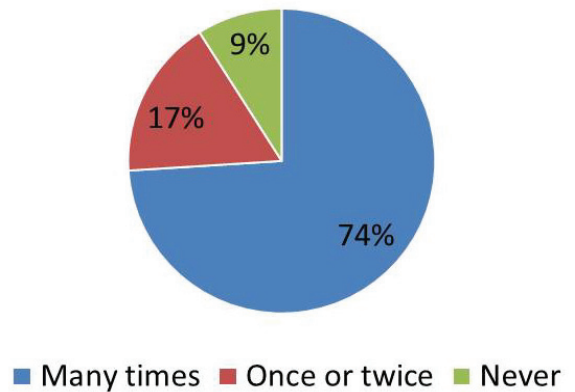

Figure 3: Have you been asked about your opinion on tourism by those who plan tourism development?

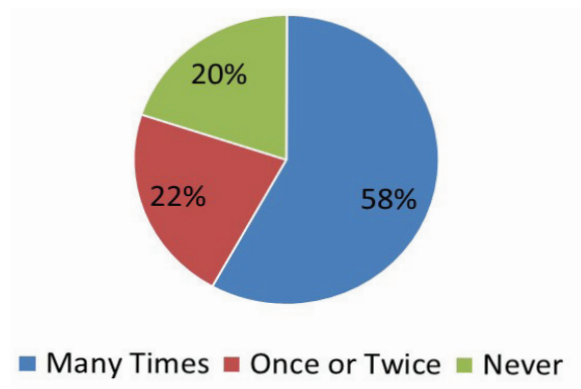

Figure 4: When major decisions concerning tourism development in your community were made, were you informed?

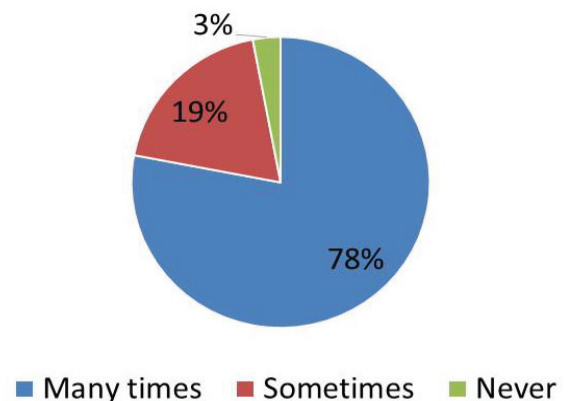
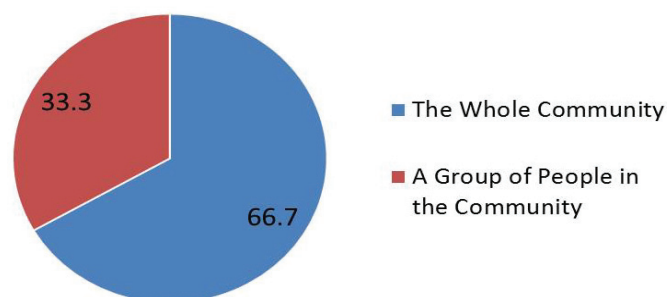

Figure 5. Do you think that major decisions concerning tourism development in your community are made primarily by?

The interviews with the KII and IDI also mentioned the participation of the community. The following are quotes taken from KII and IDI interviews.

“Everyone in the community knows about the project and almost all of them are involved in the project.”

“As CBT is a community-based project for the community members, most of the decision making is done by the majority of the members.”

Regarding the participation of women, one of the KII interviewees commented as follows.

“In the past, women were left behind whenever it came to development projects for the community. But now they become independent, run their own businesses and can work with dignity. Besides, their opinions, leadership and cooperation are appreciated.”

Impact of Myaing’s CBT initiatives:

Economic Impact

Table 1: Economic Impact on Myaing

No	Questions	Strongly Agree	Agree	Neither Agree nor Disagree	Disagree	Strongly Disagree
1	Household income has increased because of tourism	69.4%	25%	5.6%	0%	0%
2	Younger generations are able to earn additional income from doing tourism-related jobs	55.6%	36.1%	8.3%	0%	0%
3	Tourism creates many new jobs in the community	55.6%	36.1%	8.3%	0%	0%
4	Community members have better well-being because of tourism	54.3%	40%	5.7%	0%	0%
5	Tourism encourages wide profit distribution in the community	45.5%	45.5%	9%	0%	0%
6	There are additional commercial opportunities and services related to tourism available for local people	44.1%	47.1%	8.8%	0%	0%
7	Local products can be sold at higher prices	37.1%	37.1%	22.9%	2.9%	0%

One of the KII participants also talked about the creation of jobs from CBT projects and increases in income, saying “The job opportunities and income are increased. For the whole year, we had only five months to work in the past but now we can work the entire year.”

Table 2: Environmental Impact on Myaing

No	Questions	Strongly Agree	Agree	Neither Agree nor Disagree	Disagree	Strongly Disagree
1	CBT creates a sense of love and care for natural resources and the environment among community members	51.4%	45.7%	2.9%	0%	0%
2	CBT increases an awareness of natural resources among community members	51.4%	45.7%	2.9%	0%	0%
3	Systematic waste management has been developed because of CBT	48.6%	48.6%	2.8%	0%	0%
4	Systematic wastewater management has been developed because of CBT	42.9%	48.6%	5.7%	2.9%	0%
5	CBT creates a waste problem	14.7%	11.8%	8.8%	44.1%	20.6%
6	CBT creates a water shortage	2.9%	2.9%	14.7%	55.9%	23.5%
7	CBT creates a wastewater problem	3.1%	9.4%	12.5%	43.8%	31.3%
8	Deforestation is increasing because of CBT	0%	0%	5.9%	52.9%	41.2%
9	Natural scenery is damaged by many constructions related to CBT	0%	0%	11.8%	55.9%	32.4%

Hardly any of the respondents thought that natural scenery would be damaged by the large amount of construction related to CBT. A no-plastic zone is to be found in the community. One of the KII participants said:

“Visitors are encouraged to plant a tree and doing this aims to raise awareness for environmental conservation. We also have special talks by experts like U Tun Lwin, weather forecast expert on natural disaster risk reduction. We have come to have more knowledge on environmental protection through participating in the talks. We did not have this kind of opportunity before.

Table 3: Social Impact on Myaing

No	Questions	Strongly Agree	Agree	Neither Agree nor Disagree	Disagree	Strongly Disagree
1	CBT improved the electricity in the community	36.1%	36.1%	22.2%	5.6%	0%
2	Local roads have been developed to a good condition to facilitate CBT	33.3%	50%	13.9%	2.8%	0%
3	The water supply system has been improved to facilitate CBT, which also can reduce the problem of drought in dry season	27.8%	47.2%	16.7%	8.3%	0%
4	CBT creates the problem of land sales	2.9%	11.8%	5.9%	61.8%	17.6%
5	The number of immigrants in the community has increased because of CBT	5.7%	14.3%	22.9%	42.9%	14.3%
6	The number of emigrants has increased because of CBT	5.7%	8.6%	8.6%	48.6%	28.6%
7	Drug problems have increased because of CBT	5.7%	8.6%	0%	60%	25.7%
8	Conflicts between tourists and community members have increased	2.9%	2.9%	11.4%	51.4%	31.4%

One of the KII participants also discussed the social impact of the CBT projects as follows.

“Along with the CBT initiatives, healthcare is given priority for the community and we can now access a clinic for both visitors and community members. Starting from this year, education has also been getting better.”

Cultural Impact

Table 4: Cultural Impact on Myaing

No	Questions	Strongly Agree	Agree	Neither Agree nor Disagree	Disagree	Strongly Disagree
1	Community members have improved their language skills from communicating with foreign tourists	29.4%	58.8%	8.8%	2.9%	0%
2	Community members acquire new knowledge from communicating and discussing with tourists	47.1%	44.1%	8.8%	0%	0%
3	CBT helps preserve local culture, traditions, customs and wisdom	44.1%	47.1%	5.9%	0%	0%
4	Local people change their way of life due to CBT	31.4%	48.6%	14.3%	5.7%	0%
5	Teenagers are exposed to modern fashion (e.g. short pants, spaghetti straps, strapless) because of the increasing number of tourists	11.4%	17.1%	37.1%	25.7%	8.6%

One of the KIIs also mentioned that “the traditional culture was almost fading away, but now it has come alive and we are even able to promote it as we present to the visitors.”

Community Participation in Thandaunggyi

Figure 6: Do you, in any way, provide services or products to visitors?

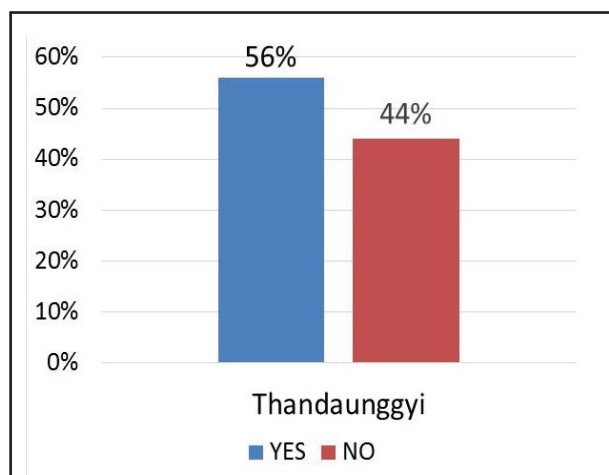

Figure 7: Have you been involved in any type of meeting where you discussed tourism development in your community?

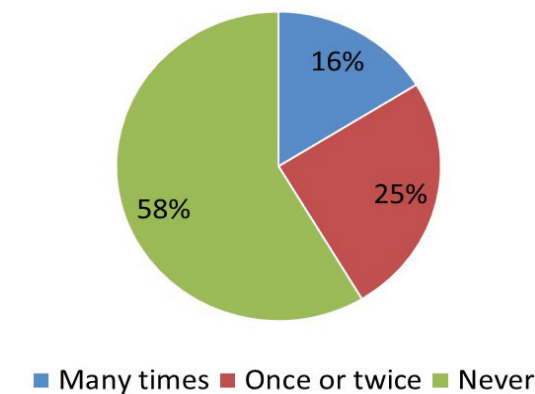

Figure 8: Have you been asked about your opinion on tourism by those who plan tourism development?

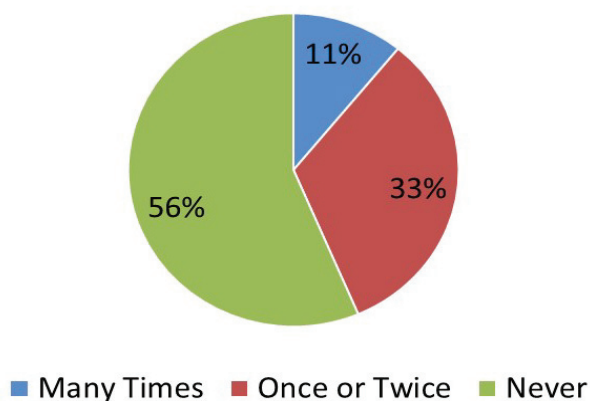

Figure 9: When major decisions concerning tourism development in your community were made, were you informed?

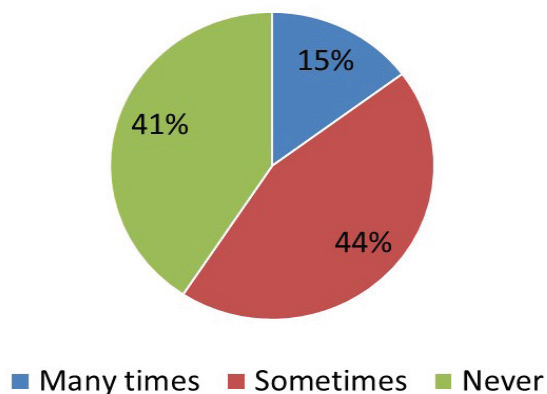
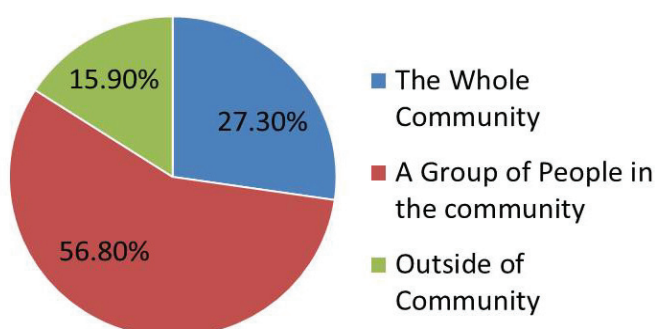

Figure 10: Do you think that major decisions concerning tourism development in your community are made primarily by?

The key informant interviewees also mentioned that a CBT working committee took on the decision-making role. The interview with the key informant interviewee stated that the participation of the community in the CBT initiatives was low in terms of percentage. In addition, IDI participants described community involvement in the tourism development process as follows.

“Only church leaders, B&B owners and some youth interested in these projects are involved. More participation from the community members are needed.”

“The involvement of community members is weak although working groups and B&B committee meet from time to time for the project.”

The level of participation of women and youth was hard to gauge according to one of the key informant interviewees.

Impact of Thandaunggyi's CBT initiatives:

Economic Impact

Table 5: Economic Impact on Thandaunggyi

No	Questions	Strongly Agree	Agree	Neither Agree nor Disagree	Disagree	Strongly Disagree
1	Household income has increased because of tourism	16.1%	44.6%	19.6%	5.4%	14.3%
2	Younger generations are able to earn additional income from doing tourism-related jobs	14.3%	42.9%	21.9%	7.1%	14.3%
3	Tourism creates many new jobs in the community	10.5%	49.1%	14%	21.1%	5.3%
4	Community members have better well-being because of tourism	14%	40.4%	24.6%	10.5%	10.5%
5	Tourism encourages wide profit distribution in the community	11.5%	42.3%	26.9%	11.5%	7.7%
6	There are additional commercial opportunities and services related to tourism available for local people	14.3%	44.6%	19.6%	10.7%	10.7%
7	Local products can be sold at higher prices	19.3%	36.8%	21.1%	8.8%	14%

The KII participants did not seem very satisfied regarding the creation of jobs. One of the participants commented that “Not many job opportunities have been created yet, but it is expected to create more employment as the project is intended to expand after tourism-related training is provided to the community members.” One of the KII participants also said that “the volume of sales for honey, tea and coffee has increased along with the initiation of CBT in the community.”

Environmental Impact

Table 6: Environmental Impact on Thandaunggyi

No	Questions	Strongly Agree	Agree	Neither Agree nor Disagree	Disagree	Strongly Disagree
1	CBT creates a sense of love and care for natural resources and the environment among community members	19.6%	39.3%	14.3%	8.9%	17.9%
2	CBT increases an awareness of natural resources among community members	12.5%	41.1%	21.4%	17.9%	7.1%
3	Systematic waste management has been developed because of CBT	12.7%	36.4%	16.4%	20%	14.5%
4	Systematic wastewater management has been developed because of CBT	10.75%	33.9%	25%	23.2%	7.1
5	CBT creates a waste problem	12.7%	23.6%	27.3%	23.6%	12.7%
6	CBT creates a water shortage	13%	16.7%	20.4%	38.9%	11.1%
7	CBT creates a wastewater problem	14.8%	25.9%	10.7%	27.8%	14.8%
8	Deforestation is increasing because of CBT	15.1%	13.2%	13.2%	41.5%	17%
9	Natural scenery is damaged by many construction projects related to CBT	10.9%	29.1%	14.5%	32.7%	12.7%

Social Impact

Table 7: Social Impact on Thandaunggyi

No	Questions	Strongly Agree	Agree	Neither Agree nor Disagree	Disagree	Strongly Disagree
1	CBT improved the electricity in the community	7.1%	32.1%	30.4%	19.6%	10.7%
2	Local roads have been developed to a good condition to facilitate CBT	8.9%	42.9%	19.6%	14.3%	14.3%
3	The water supply system has been improved to facilitate CBT, which also can reduce the problem of drought in dry season	3.8%	28.3%	26.4%	32.1%	9.4%
4	CBT creates the problem of land sales	17%	30.2%	17%	24.5%	11.3%
5	The number of immigrants in the community has increased because of CBT	9.4%	30.2%	35.8%	15.1%	9.4%
6	The number of emigrants has increased because of CBT	9.4%	20.8%	30.2%	28.3%	11.3%
7	Drug problems have increased because of CBT	15.1%	30.2%	15.1%	20.8%	18.9%
8	Conflicts between tourists and community members have increased	11.8%	21.6%	31.4%	17.6%	17.6%

Table 8: Cultural Impact on Thandaunggyi

No	Questions	Strongly Agree	Agree	Neither Agree nor Disagree	Disagree	Strongly Disagree
1	Community members have improved their language skills from communicating with foreign tourists	16.4%	50.9%	9.1%	12.7%	10.9%
2	Community members acquire new knowledge from communicating and discussing with tourists	13%	55.6%	7.4%	14.8%	9.3%
3	Meeting outsiders provides valuable experience for local people as they can learn about different cultures and knowledge from tourists	14.8%	50%	11.1%	13%	11.1%
4	CBT helps preserve local culture, traditions, customs and wisdom	16.7%	40.7%	27.8%	9.3%	5.6%
5	Because of CBT, local people of all ages are proud of their unique culture	18.5%	38.9%	20.4%	13%	9.3%
6	Local people change their way of life due to CBT	11.5%	38.5%	23.1%	13.5%	13.5%
7	Teenagers are exposed to modern fashion (e.g. short pants, spaghetti straps, strapless) because of the increasing number of tourists	11.3%	28.3%	34%	15.1%	11.3%

One of the IDI participants also highlighted the value of culture as follows:

“We can showcase our traditions, culture and places to visitors. For instance, the Karen traditional dress is rarely worn except on special occasions for the Karen people. Now we have come to value our culture and dress more and more for the visitors are proudly wearing our dress.”

7. Conclusion and the Way Forward

The findings mentioned above have highlighted the participation of the communities in Myaing and Thandaunggyi's CBT initiatives as well as the economic, social, environmental and cultural impacts of CBT on them respectively. It would be hard to compare the situation of Myaing and Thandaunggyi in every detail as these two CBT projects have a very different background and their operations have only been in place for a year. Nevertheless, from the lessons and experiences of both areas, it would be of interest to explore what kind of model could be developed to further apply and promote CBT in other areas and communities. According to the findings, however, both initiatives have community participation: women's participation is equal in Thandaunggyi while more women participate in Myaing. This seems to relate to the policy of women's involvement in community development required by ActionAid Myanmar.

The management of Myaing's CBT initiatives is mostly done by ActionAid Myanmar at the moment as the community members are not yet capable of handling communications with the tour agency, but it is said the entire management will eventually be transferred to the community. In the case of Thandaunggyi's CBT, the community members only receive technical support from external partners and the community members themselves have to manage and carry out CBT activities. Individual community members from Thandaunggyi's CBT own and run small businesses through providing B&B services while community members from Myaing's CBT cooperate collectively for food and other initiatives. This highlights the involvement of local people in CBT initiatives of Thandaunggyi and Myaing. In addition, a participatory approach or the so-called "bottom up" method fits in the cases of Myaing and Thandaunggyi's CBT initiatives as the promotion of community participation at the grassroots, equity and empowerment for community members are integrated in CBT initiatives of Myaing and Thandaunggyi.

According to Community Involvement in Tourism Policy (CIT), the participation of the community in Myaing and Thandaunggyi's CBT initiatives could be said to meet the medium level of community involvement as community members participate in CBT initiatives. However, control of management and decision-making still has some way to go. In terms of community mobilization or CBT initiatives, the four villages of Myaing's CBT are well organized as ActionAid Myanmar had a good relationship and engagement with the community for several years prior to developing CBT. In the case of Thandaunggyi, community mobilization for CBT initiatives seem a bit weak and this could be partly because Thandaunggyi was identified as an unstable area to travel during the conflict period between the KNU and the government and collaboration between non-profit organization and community members seemed rare, and thus the community mobilization in Thandaunggyi is different from Myaing's CBT. Another aspect would be that Thandaunggyi's CBT site is geographically larger than that of Myaing's CBT. Regardless, community mobilization for CBT initiatives in Thandaunggyi should be done through community advocacy in the long run so that a larger number of community members is well informed and involved in further development of CBT and thereby the participation of local people in tourism development will be promoted.

The CBT initiatives of Myaing and Thandaunggyi are seen to be in line with almost all of the CBT principles set by ASEAN, but neither of the initiatives seem to be paying much attention to linking their existing CBT developments to the local and regional economic growth. How national and local government work together to create an ideal niche for Myanmar in supporting the growth of tourism and in particular its value chain could be strengthened. An understanding of the people who influence the agenda for tourism where community-based participation can be properly scaled up should be studied further. Apart from emphasizing the creation of jobs, income generation, community development, environmental conservation and cultural promotion through CBT development, the integration of CBT initiatives of

Myaing and Thandaunggyi with the local and regional economic growth should be focused in order to support the increase of GDP of the respective region and state. Thus, both Myaing and Thandaunggyi CBT initiatives should put more effort into highlighting the importance of developing CBT for rural and regional economic growth and thereby advocate the benefits of CBT initiatives to policy makers and government.

With regards to the impact of CBT initiatives on the host community in terms of social, economic, and culture, both CBT initiatives seem to have more positive than negative impacts on their communities. This does not mean, however, that this situation will remain the same in the coming years and thus the CBT initiatives of Myaing and Thandaunggyi should be prepared for possible negative impacts of developing CBT on host communities in the long run. In doing so, case studies of CBT initiatives from ASEAN countries and setting strategic policies for CBT initiatives will be of vital importance to handling and lessening the negative impacts on the community. Further exploration of the environmental impact is also needed.

The CBT initiatives of Myaing and Thandaunggyi practise different approaches for operation. As the CBT initiatives of Myaing and Thandaunggyi emerged from different backgrounds and political settings, they possess characteristics of their own. While Thandaunggyi's CBT initiatives were mainly adopted as a development means and appeared out of the backdrop of keeping sustainable peace between the KNU and the government and to support people living in the conflict-affected area, the CBT initiatives of Myaing emerged from the background of supporting rural farmers and to help them generate extra income after their harvesting period. Both Myaing

and Thandaunggyi's CBT initiatives are officially recognized by government officials and have the involvement of INGOs which provide technical support for CBT initiatives. Most importantly, community participation is taken into account in both Myaing and Thandaunggyi's CBT development. In the case of Myaing, the connection with the private sector also plays a critical role for the marketing of CBT initiatives. However, it is too soon to assume that the two CBT initiatives of Myaing and Thandaunggyi will be sustainable in the long run.

Local economic development (LED) supports sector-specific programmes to develop competitive value chains and creates opportunities for networks of enterprises to actively participate in the local economy and benefit from greater global market linkages, either through sector driven initiatives or economic clusters. LED encourages improvement in the investment climate which can lead to an enabling environment to create and retain jobs and improve local incomes. LED provides a framework for governance that can stimulate synergies among local and national government partners, while enabling a vision of economic transformation leading to sustainable and inclusive patterns of growth in a defined territory.

As many more CBT initiatives are expected to appear in future and the concept of CBT attracts many more rural communities in Myanmar, CBT developers should learn from the cases of Myaing and Thandaunggyi's CBT development. In addition, a solid strategy for CBT initiatives, the participation of community members, networking with the private sector and recognition of government are some of the key considerations for new, emerging and potential CBT initiatives.

References:

Goodwin, H, Santilli, R. (2009) Community-Based Tourism: a success? Retrieved from <http://www.icrtourism.org/documents/OP11merged.pdf>

www.cbt-i.org accessed 11 February 2017

ASEAN Community Based Tourism Standard (2013). Published by ASEAN Secretariat office, Jakarta, Indonesia.

Policy on Community Involvement Tourism, Ministry of Hotels and Tourism, May 2013

Tourism statistic 2015. Retrieved from <http://www.myanmar-tourism.org/images/tourism-statistics/2015.pdf>

<http://www.oxfordbusinessgroup.com/news/myanmar%E2%80%99s-tourism-industry-set-rapidly-expand>

Eleven Myanmar (17.2.2016). Five community-based tourism projects underway. Retrieved from <http://elevenmyanmar.com/business/five-community-based-tourism-projects-underway>

Mizzima-Community-Based Tourism - A semi-home stay in a dry zone By Aung Thura. 2016. Retrieved from <http://www.mizzima.com/latest-news-business-domestic/community-based-tourism-semi-home-stay-dry-zone>

Breugel Liedewij van. Community-based tourism: Local participation and perceived impacts. 2013

Caroline Ashley and Elizabeth Garland (1994). Promoting CBT Development: Why, What and How?

Magway Region Census (2014). Retrieved from <http://frontiermyanmar.net/en/shining-lights-in-community-tourism-stifled-by-regulations>

Myanmar Tourism (2015): Sector-Wide Impact Assessment. Published by MCRB, DIHR and IHRB.

Myanmar Tourism Master Plan 2013-2020, Ministry of Hotels and Tourism, June 2013

Peace building and Community-Driven Tourism Development in Kayin State. Published by Peace Nexus Foundation.

The Responsible Tourism, Ministry of Hotels and Tourism, June 2012.

WWF International (2001). Guidelines for community-based ecotourism development

Appendix I: Methodology

For this research, a mixed method of quantitative and qualitative approaches was employed. Survey questionnaires, key informant interviews and in-depth interviews were applied for data collection. 57 surveys, 4 key informant interviews and 2 in-depth interviews were conducted for Thandaunggyi's CBT projects while 37 surveys, 2 key informant interviews and 2 in-depth interviews were done for Myaing's CBT initiatives. Survey Questionnaires were adopted from the study *Community-based tourism: local participation and perceived impacts* by Liedewij van Breugel. Purposive sampling and snow ball sampling techniques were applied to the survey questionnaires in order to fulfill the purpose of this study through inviting participants involved in the CBT initiatives. Prior to responding to the survey and interview questions, participants were asked to take part voluntarily in the study and they were allowed to stop or not answer if they found the questions difficult to respond to.

The data collection in Myaing took place from October 3-5, 2016 and in Thandaunggyi from September 26-29, 2016. Surveys were delivered to participants and collected after their completion. For the key informant interview (KII) and in-depth interviews (IDI), interviews were primarily conducted in the Burmese language. The majority of participants were those who are involved in the process of CBT initiatives of respective communities. The manager, chairperson of the CBT initiatives and tour operators were involved as in-depth interviewees while B & B owners, officials from the General Administrative Department and community leaders took part as key informant interviewees.

For the data analysis, SPSS software was employed for the quantitative data and content analysis was applied for qualitative data. A coding table was developed and reading, rereading approaches were used for interpretation and categorizing the subtopic of the data from KII and IDI interview scripts.

Appendix II: In-depth Interview and Key Informant Interview questions for CBT in Myaing and Thandaunggyi

Name/ Age/ Education/ Gender

General questions

- How long has CBT been running in this community?
- Who initiated the community-based tourism development in your community?
- Why did you want to develop CBT in this community?
- Why do you think CBT is best suited to this community?
- What are the attractions and destinations in the community for visitors and tourists?
- Please tell us about the operation of CBT in the community briefly?
- Roughly, how many of tourists and visitors come and visit this place?
- Who are the majority of visitors? (national or international)

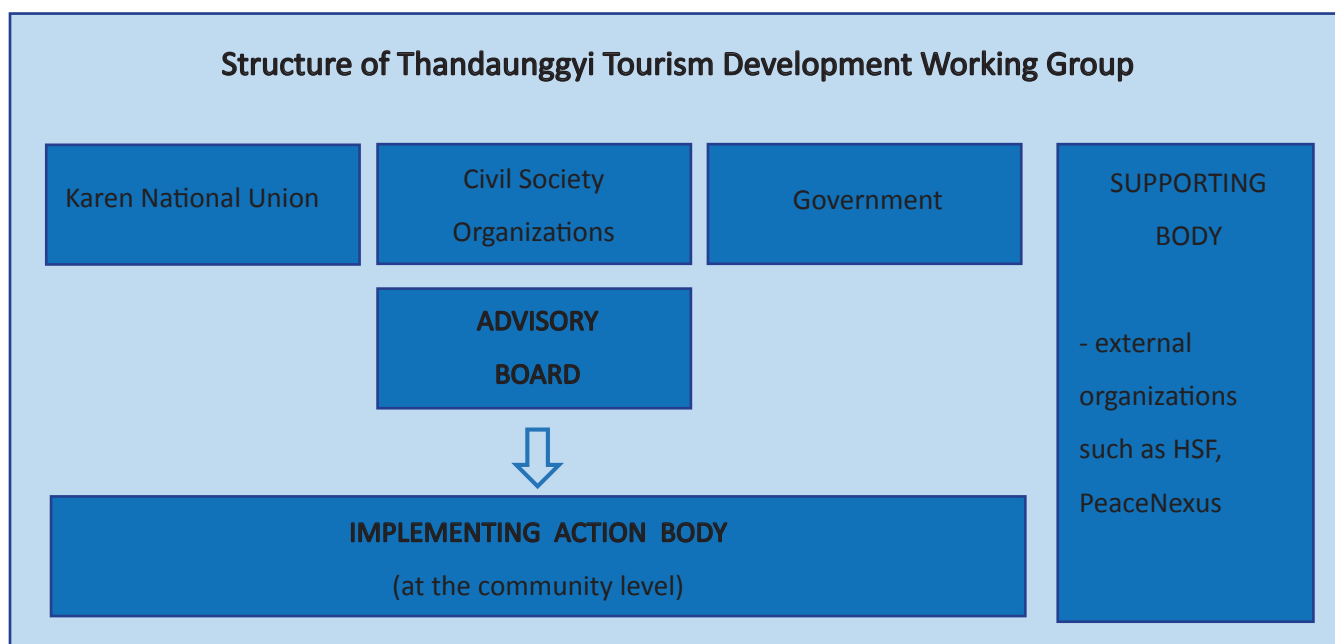
Participation in the CBT

- How many of the local community are involved in CBT?
- What is the percentage of the participation of women and youth in the development of tourism in your community?
- Do they participate in the meetings and discussions regarding CBT?
- Who is involved in the decision-making about CBT?
- How are you involved in CBT?

Impact of Tourism

- What are the economic impacts of implementing CBT in the community? (e.g. job opportunities and income increase)
- What are the environmental impacts of implementing CBT in the community? (conservation of forest, water and land)
- What are the social impacts of implementing CBT in the community? (getting better education, transportation, hospital)
- What are the cultural impacts of implementing CBT in the community? (cultural exchange, culture maintenance)

Appendix III: Structure and Timeline of the Thandaunggyi Tourism Development Working Group

Meeting	Outcomes
December 2014	Structure and objectives of group decided; agreed to apply for overnight stay permit for international visitors
January 2015	Assessment visits to nearby tourist sites, planned hospitality training
March 2015	Discussion of the license approval process
May 2015	Attendance of Ministry of Hotels and Tourism official to advise on licensing process, agreement to send a community member for further hospitality training
July 2015	Planning for tour conductor training, marketing for foreign tourists, and waste management in the town

မြိုင်နှင့် သံတောင်ကြီးဒေသ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများ - လူထု၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုနှင့် ဒေသခံများအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများအား လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း

မာတိကာ

ကျေးဇူးတင်လွှာ	က
အတိုကောက်စာလုံးများ	ခ
၁။ နိဒါန်း	၁
၂။ ခြုံငုံသုံးသပ်ခြင်း	၁
လူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အယူအဆ၊ အဓိပ္ပါယ်သတ်မှတ်ချက်များနှင့်	၁
အခြေခံသဘောတရားများ	
ခရီးသွားလုပ်ငန်းဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်သည့် အစိုးရ၏ မူဘောင်များ	၃
ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍနှင့် လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးရေးကြိုးပမ်းမှု အခြေအနေများ	၄
၃။ သုတေသန နယ်ပယ်အတိုင်းအတာနှင့် ကန့်သတ်ချက်များ	၅
၄။ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ မြိုင်ဒေသ လူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်း အကျဉ်းချုပ်	၆
မြိုင်ဒေသ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်း နောက်ခံအကြောင်းအရာ	၆
၅။ ကရင်ပြည်နယ်၊ သံတောင်ကြီးဒေသ လူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်း အကျဉ်းချုပ်	၇
သံတောင်ကြီးဒေသ လူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်း နောက်ခံအကြောင်းအရာ	၈
၆။ သုတေသနတွေ့ရှိချက်များ	၈
မြိုင်၏ ဒေသခံလူထုပူးပေါင်းပါဝင်မှု	၉
မြိုင်ဒေသ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ	၁၁
စီးပွားရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု	
သံတောင်ကြီး၏ ဒေသခံလူထုပူးပေါင်းပါဝင်မှု	၁၅
သံတောင်ကြီးဒေသ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ	၁၇
စီးပွားရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု	
၇။ နိဂုံးချုပ်နှင့် ရှေ့ဆက်လုပ်ငန်းစဉ်များ.....	၂၁
ကိုးကားချက်များ	၂၄
နောက်ဆက်တွဲ ၁။ သုတေသနနည်းစနစ်များ	၂၅
နောက်ဆက်တွဲ ၂။ မြိုင်နှင့် သံတောင်ကြီးလူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများအတွက်	၂၆
နောက်ဆက်တွဲ အသေးစိတ် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းနှင့် အဓိကသတင်းပေးသူများနှင့်	
တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းမေးခွန်းများ	
နောက်ဆက်တွဲ ၃။ သံတောင်ကြီးဒေသ ခရီးသွားလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးရေး အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့၏ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့်	၂၇
ဖြစ်ပေါ်လာပုံအဆင့်ဆင့်။	

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ရှေးဦးစွာ ဤသုတေသနလုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် အကူအညီပေးခဲ့သော ActionAid မြန်မာနှင့် သံတောင်ကြီးဒေသ ခရီးသွားလုပ်ငန်း အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့များအား ကျေးဇူးအထူးတင်ရှိပါသည်။

ထို့ပြင် သုတေသနလုပ်ငန်းတစ်လျှောက်လုံးလိုအပ်သော ပြင်ဆင်မှုများ၊ ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုများပြုလုပ်ရန်အတွက် စိတ်အားကိုယ်အားကူညီပေးခဲ့သော မြိုင်ဒေသ လူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်း၏ မန်နေဂျာ ဆရာဦးအောင်မင်းနိုင်နှင့် သံတောင်ကြီး ဒေသခရီးသွားလုပ်ငန်း အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ ဆရာတော်ဦးဘိုသာတို့အားလည်း လှိုက်လှဲစွာကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ယခုသုတေသနလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုလုံးတွင် တက်တက်ကြွကြွပူးပေါင်းပါဝင်ခဲ့သော ဒေသခံများနှင့် နည်းပညာပံ့ပိုးကူညီပေးခဲ့သော အရှေ့အာရှအင်စတီကျုအဖွဲ့တို့ကိုလည်း အထူးကျေးဇူးတင်ရှိအပ်ပါသည်။ ဤသုတေသန လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ခဲ့သူများ၏ အချိန်ပေး၍ ကူညီပေးမှုတို့ကြောင့်သာ ဤသုတေသနလုပ်ငန်းကိုအောင်မြင်စွာပြုလုပ် နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဤနေရာမှ မှတ်တမ်းတင် ကျေးဇူးတင်ရှိအပ်ပါသည်။

အတိုကောက်စာလုံးများ

AAM	-	ActionAid Myanmar
AD	-	Another Development
B&B	-	Bed and Breakfast
CBT	-	Community-Based Tourism
CIT	-	Community Involvement Tourism
GDP	-	Gross Domestic Product
IDI	-	In-depth Interview
KII	-	Key Informant Interview
KNU	-	Karen National Union
MOHT	-	Ministry of Hotel and Tourism
SPSS	-	Statistical Package for Social Science

“ရပ်ရွာလူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်းဆိုသည်မှာ
ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ပတ်ဝန်းကျင်၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု ရေရှည်တည်တံ့ရေးတို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည့်၊
ခရီးသွားဧည့်သည်များအား ဒေသခံပြည်သူများ၏ လူနေမှုဓလေ့စရိုက်များနှင့်
ပိုမိုရင်းနှီးကျွမ်းဝင်စေရန် ရည်ရွယ်၍ လုပ်ဆောင်ထားသော၊
ဒေသခံများကိုယ်တိုင် စီမံခန့်ခွဲနိုင်သော ဒေသခံများပိုင်ဆိုင်သည့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းဖြစ်သည်။”

၁။ နိဒါန်း

၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများအကြား ကာလရှည်ကြာ အထီးကျန်မှုကို အဆုံးသတ်ခဲ့သည့် အကျိုးဆက်အနေဖြင့် နိုင်ငံအတွင်းလာရောက် လည်ပတ်သည့် ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားအရေအတွက် သိသိသာသာ တိုးတက်လာပြီး နိုင်ငံ၏ခရီးသွားကဏ္ဍပြန်လည်အသက်ဝင်လာခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ခရီးသွားကဏ္ဍ တိုးတက်လာမှုနှင့်အတူ ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှစတင်ကာ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့် သဘာဝအခြေခံခရီးသွားလုပ်ငန်းများသည်လည်း စတင်ပေါ်ထွက်လာခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် အစိုးရသစ်အနေဖြင့် လူထုအခြေပြုခရီးသွား လုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးရေး ကြိုးပမ်းမှုများကို ၎င်းတို့၏ရက် ၁၀၀ စီမံကိန်းများတွင်ထည့်သွင်း၍ အားပေးမှုများကြောင့် လူထုအခြေပြုခရီးသွားကဏ္ဍအတွက် အခွင့်အလမ်းများစွာ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ခြင်းလည်းဖြစ်ပါသည်။

လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများတွင် ဒေသခံများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု အခြေအနေများနှင့် ၎င်းတို့၏ စားဝတ်နေရေးအပေါ် သက်ရောက်မှုများ၊ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းအနေဖြင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ ဝင်ငွေတိုးတက်ရေးနှင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အထောက်အကူပြုနိုင်မှု ရှိမရှိစသည့် အကြောင်းအရာများအားလေ့လာရန်ရည်ရွယ်၍ ဤသုတေသနလုပ်ငန်းကိုလုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုလေ့လာမှုများအား မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ မြိုင်နှင့် ကရင်ပြည်နယ်၊ သံတောင်ကြီးတို့တွင် ယခင်အစိုးရ လက်ထက်ကတည်းက စတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည့် လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများ၌ အဓိကထားဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

ဤသုတေသနစာတမ်း၏ ပထမပိုင်းတွင် သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့သောဒေသများ (မြိုင်နှင့်သံတောင်ကြီးဒေသ) ရှိလူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများ၏ နောက်ခံသမိုင်းကြောင်းများကို တင်ပြသွားမည်ဖြစ်ပြီး၊ ဒုတိယပိုင်းတွင် ဤသုတေသန၏အဓိကရည်ရွယ်ချက်များဖြစ်သည့် လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများတွင် ဒေသခံများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုများနှင့် ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့် ပတ်သက်သည့် လေ့လာတွေ့ရှိချက်များကို သုံးသပ်တင်ပြသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤသုတေသနစာတမ်းအနေဖြင့် အနာဂတ်တွင် လုပ်ဆောင်ရန်ရှိသည့် ခရီးသွားကဏ္ဍနှင့်ပတ်သက်သည့် နှိုင်းယှဉ်လေ့လာမှုများနှင့် သုတေသနလုပ်ငန်းများအတွက် အရေးကြီးသည့်အချက်အလက်များအား သုံးသပ်ထောက်ပြနိုင်မည်ဟုယုံကြည်ပါသည်။

မိမိတို့အဖွဲ့အနေဖြင့် ဤသုတေသနလုပ်ငန်းအားလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းတွင် ရှုပ်ထွေးစွာ ပါဝင်ပတ်သက်နေသော အကြောင်းအရာများဖြစ်သည့် လူငယ်ရေးရာ၊ အမျိုးသမီးများအား အခွင့်အာဏာအပ်နှင်းမှုတိုးတက်ရေး၊ ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ လူမှုအခြေပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးရေးစသည့်ကဏ္ဍများအတွက်တိုက်ရိုက်အကျိုးပြုသည်ဟု ပြောဆိုသုံးသပ်ရန်ခက်ခဲသည်။ မိမိတို့အဖွဲ့မှ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့၏စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးရေးရည်မှန်းချက်များနှင့် အပြန်အလှန်ဆက်စပ်မှုများရှိသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။

၂။ ခြုံငုံသုံးသပ်ခြင်း

ပထမအပိုင်းတွင် လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များ၊ အဆိုပါလုပ်ငန်းနှင့်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုသူ၊ စွန့်ခွာတီထွင်သူများနှင့် လေ့လာသင်ကြားသူ ပညာရှင်များမှ သတ်မှတ်လက်ခံထားသည့်အယူအဆ၊ အဓိပ္ပါယ်သတ်မှတ်ချက်များ၊ အခြေခံသဘောတရားများကို ခြုံငုံသိရှိနိုင်ရန်အတွက် အတိုချုပ်ဖော်ပြသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဆက်လက်၍ ဒုတိယပိုင်းတွင် ယခင်အစိုးရ လက်ထက်က ချမှတ်ခဲ့သည့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်သည့် အစိုးရ၏မူဘောင်များကို ဖော်ပြသွားမည်ဖြစ်ပြီး၊ တတိယပိုင်းတွင် ခရီးသွားလုပ်ငန်း၏အတက်အကျအလားအလာများ၊ လုပ်ဆောင်ချက်များကို သိရှိနိုင်ရန်အတွက် လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍနှင့် လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးရေးကြိုးပမ်းမှု အခြေအနေများကို အကြမ်းဖျဉ်းပြန်လည်ဆန်းစစ်ချက်များကို တင်ပြသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းဆိုင်ရာအယူအဆ၊ အဓိပ္ပါယ်သတ်မှတ်ချက်များ နှင့် အခြေခံသဘောတရားများ

လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်သည့် အတွေးအခေါ်အယူအဆများကို စာပေအမြောက်အများတွင် တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ Goodwin နှင့် Santilli တို့၏အဆိုအရ ထက်အောက်အာဏာရှင်ဆန်သော နည်းလမ်းများ ကျဆုံးမှုနှင့်အတူ

အောက်ခြေမှစ၍ ဖွံ့ဖြိုးစေသည့်နည်းလမ်းများ (သို့) အများပူးပေါင်းပါဝင်သော နည်းလမ်းများ စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပါသည်။^၁ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းသည်ခရီးသွားကဏ္ဍအတွက်အောက်ခြေမှစ၍ ဖွံ့ဖြိုးစေသည့်နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး၊ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်သည့် အယူအဆများမှာ အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများ၏အများပူးပေါင်းပါဝင်မှုတိုးတက်ရေးကြိုးပမ်းမှုများမှ ဆင်းသက်လာသည်ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။ အခြေခံလူတန်းစား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၏ အနှစ်သာရများဖြစ်သော ဒေသခံများပူးပေါင်းပါဝင်ရေး၊ တန်းတူညီမျှရှိမှုနှင့်အခွင့်အာဏာအပ်နှင်းခြင်းတို့ကို လူထုအခြေပြုခရီးသွား လုပ်ငန်းတွင်လည်း များစွာတွေ့ရှိရပါသည်။ အခြားတစ်ဘက်တွင်မူ လူအမျိုးမျိုး၊ စိတ်အတွေ့ထွေရှိသကဲ့သို့ လူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်းအား အမြင်အမျိုးမျိုးဖြင့် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုသည်များကိုလည်း တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့်ပတ်သက်၍ ထိုင်းနိုင်ငံလူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်း အင်စတီကျုမှ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုရာတွင်-

“ရပ်ရွာလူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်းဆိုသည်မှာ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက်ပတ်ဝန်းကျင်ရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု ရေရှည်တည်တံ့ရေးတို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည့်၊ ခရီးသွားဧည့်သည်များအား ဒေသခံပြည်သူများ၏ လူနေမှု ဓလေ့စရိုက်များနှင့် ပိုမိုရင်းနှီးကျွမ်းဝင်စေရန် ရည်ရွယ်၍ လုပ်ဆောင်ထားသော၊ ဒေသခံများကိုယ်တိုင် စီမံခန့်ခွဲနိုင်သော ဒေသခံများပိုင်ဆိုင်သည့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းဖြစ်သည်။”^၂

အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများအသင်း (အာဆီယံ) ၏ စံသတ်မှတ်ချက်များအရ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းဆိုသည်မှာ-

“စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင်ရေရှည်တည်တံ့မှုကိုအာမခံသည့် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အပါအဝင်ဒေသခံပြည်သူများ၏ဘဝသာယာဝပြောရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် မျှော်လင့်ချက်ရှင်သန်စေရေး၊ ခရီးသွားလုပ်ငန်းအခြေခံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ဒေသခံများကိုယ်တိုင်စီမံခန့်ခွဲနိုင်သော၊ ဒေသခံ ပြည်သူများအား

အခွင့်အာဏာ အပ်နှင်းထားသည့် ခရီးသွားလုပ်ငန်း ဖြစ်သည်။”^၃

အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုနှင့်တစ်ခုအကြား လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်း၏ သဘောသဘာဝနှင့်ပတ်သက်၍ မတူညီသောအယူအဆများ ရှိသော်လည်း လုပ်ငန်းအောင်မြင်ရေးဆောင်ရွက်ရာတွင် ဒေသခံများ၏ပူးပေါင်းပါဝင်မှုမှာ အဓိကကျသည်ကို မူဘုံအဖြစ်တွေ့ရှိရပါသည်။ အလားတူလုပ်ငန်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို လေ့လာရာတွင်လည်း လူမှုရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင်ရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များအား အစဉ်အလာမပျက် ထိန်းသိမ်းနိုင်ရေး ကိစ္စရပ်များကို ထည့်သွင်းသုံးသပ်ခြင်းများ ပါဝင်သည်ကိုတွေ့ရှိရပါသည်။ တစ်ဆက်တည်းတွင် WWF အဖွဲ့မှ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းမှ အကျိုးအမြတ်အများစုကို ၎င်းလုပ်ငန်းအခြေပြုသည့် ကျေးရွာအတွင်းတွင်တည်ရှိသုံးစွဲသင့်ကြောင်းအကြံပြုတင်ပြခဲ့ပါသည်။ သို့မှသာ အဆိုပါကျေးရွာနေ ဒေသခံများအနေဖြင့် လူထုအခြေပြုလုပ်ငန်း၏ အဓိကအကျိုးအမြတ်ကိုရရှိစားရသူများ ဖြစ်လာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းတွင်စွန့်ဦးတီထွင်သူအမြောက်အများ ရှိသော်လည်း ၎င်းနှင့်ပတ်သက်၍ တိကျသည့်အဓိပ္ပါယ်သတ်မှတ်ချက်ကိုမူမတွေ့ရှိရသေးပေ။ အာဆီယံမှ သဘောတူသတ်မှတ် ထားသည့်အဓိပ္ပါယ် သတ်မှတ်ချက်အရ-

“လူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်းဆိုသည်မှာ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများ ရေရှည်တည်တံ့ရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးတမ်း အစဉ်အလာတန်ဖိုး၊ အမွေအနှစ်နှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များအား အကာအကွယ်ပေးခြင်း စသည်တို့ကိုကူညီဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့်ဒေသခံများ၏ လူနေမှုဘဝ သာယာဝပြောရေးကို အကျိုးပြုနိုင်ပြီး ရပ်ရွာအဆင့်တွင် တည်ထောင်ထားရှိသော ဒေသခံများပိုင်ဆိုင်သော ကိုယ်တိုင်လည်ပတ်၊ စီမံ၊ ဆွေးနွေးပါဝင်နိုင်သည့်ခရီးသွားလုပ်ငန်းကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။”^၄

စာပေများတွင်တွေ့ရှိရသည့်လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့်ပတ်သက်သည့် အခြေခံမူဝါဒ အများစုမှာ အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများမှ သဘောတူလက်ခံထားသည့် အခြေခံမူများနှင့် တူညီမှုရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပြီး ၎င်းတို့မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။

^၁ Community-Based Tourism: a success? 2009 www.cbt-i.org
^၂ www.cbt-i.org
^၃ ASEAN Community-Based Tourism Standard. 2013
^၄ Ibid

- ၁။ ဒေသခံများအား ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာစွာစီမံအုပ်ချုပ်မှုကို သေချာစေရန် အခွင့်အာဏာအပ်နှင်းကာ ပါဝင်စေခြင်း
- ၂။ ပါဝင်ပတ်သက်သည့်သူများနှင့် ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်မှုကို တည်ဆောက်ခြင်း
- ၃။ သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများနှင့် ရပ်တည်ချက်သဘောထားများကို သိရှိသဘောတူခြင်း
- ၄။ လူမှုဘဝသာယာဝပြောမှုကိုတိုးတက်စေခြင်းနှင့် ဒေသခံများ၏ဂုဏ်သိက္ခာအဆင့်အတန်းကို ထိန်းသိမ်းစေခြင်း
- ၅။ မျှတပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသည့် အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှုစနစ်ထားရှိခြင်း
- ၆။ ကျေးလက်စီးပွားရေးအခြေအနေနှင့် ဒေသတွင်းစီးပွားရေးချိတ်ဆက်စပ်မှုများကို အားပေးခြင်း
- ၇။ ယဉ်ကျေးမှုလေ့ထုံးတမ်းများအား အလေးထားခြင်း
- ၈။ သဘာဝသယံဇာတ ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများအား အထောက်အကူပြုခြင်း
- ၉။ ကောင်းမွန်သည့် အိမ်ရှင်အိမ်ငှားအပြန်အလှန်ဆက်ဆံရေးတည်ဆောက်ခြင်းဖြင့် ပိုမိုပြည့်စုံသည့် ခရီးသွားခြင်းအတွေ့အကြုံရရှိစေခြင်း
- ၁၀။ ကုံလုံသည့်ငွေကြေးပမာဏ ရှိစေရန်အထောက်အပံ့ပြုခြင်း။^၅

ခရီးသွားလုပ်ငန်းဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်သည့်အစိုးရ၏ မူဘောင်များ

ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍကို နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ဦးစားပေးကဏ္ဍအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့သည့် အားလျော်စွာခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက်မူဝါဒများစွာချမှတ်ခဲ့ပါသည်။ တာဝန်သိခရီးသွားလုပ်ငန်းမူဝါဒကို ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင်လည်းကောင်း၊ ခရီးသွားကဏ္ဍတွင် ဒေသခံပြည်သူများ ပူးပေါင်းပါဝင်ရေးမူဝါဒ ကို ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင်လည်းကောင်း ပြဌာန်းနိုင်ခဲ့သည့်အပြင်၊ ဟော်တယ်နှင့်ခရီးသွားလာရေးဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် မြန်မာ့ခရီးသွားကဏ္ဍ ပင်မလုပ်ငန်းစီမံကိန်း (၂၀၁၃ မှ ၂၀၂၀) ကိုလည်း ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာခရီးသွား ကဏ္ဍစဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကောင်စီ၏ သတ်မှတ်စည်းကမ်းချက်များနှင့်အညီ ပြုစုရေးဆွဲနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင်

ချမှတ်ခဲ့သည့် “တာဝန်သိခရီးသွားလုပ်ငန်းမူဝါဒ” အရခရီးသွားကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ပြည်သူများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်ခွင့်ကို အားပေးထားပြီး၊ ခရီးသွားလုပ်ငန်း၏ပတ်ဝန်းကျင်၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ရပ်ရွာစီးပွားရေးများအပေါ် သက်ရောက်မှုများနှင့်ပတ်သတ်၍ ဒေသခံများ ပိုမိုသိရှိနားလည်သဘောပေါက်စေရန် အားပေးမှုများကိုတွေ့ရှိရသည်။ ထို့ပြင် ခရီးသွားကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတွင်အမျိုးသမီးများ၏ အရေးပါမှုကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားသည့် အပြင် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများအား ခရီးသွားလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဆိုင်ရာ စီမံကိန်းများဖော်ဆောင်ရာတွင် အကူအညီပေးရေးများကိုလည်း ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

“ခရီးသွားကဏ္ဍတွင် ဒေသခံပြည်သူများပူးပေါင်းပါဝင်ရေးမူဝါဒ” အရ ခရီးသွားလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆောင်ရွက်ရာတွင်ဒေသခံများ၏ သင့်တင့်သော ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကိုရရှိစေရန်နည်းလမ်းများကိုဖော်ပြထားသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ-

“ဒေသခံများ၏ အသက်မွေးကျောင်းလုပ်ငန်းများကိုတိုက်ရိုက်အကျိုးသက်ရောက်နိုင်သည့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များရေးဆွဲခြင်း၊ စီမံခန့်ခွဲခြင်းများနှင့် ပတ်သက်သည့်ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရာတွင် ဒေသခံများနှင့်ဆွေးနွေးခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာတွင် ပါဝင်ခွင့်ပြုခြင်းတို့ကို မဖြစ်မနေ ပြုလုပ်ရန်ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော်အပြီးသတ်ဆုံးဖြတ်ချက်များကို သီးခြားချမှတ်နိုင်ရန် မဟုတ်ဘဲ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်များ၊ အုပ်ချုပ်ရေးတာဝန်ရှိသူများနှင့် ညှိနှိုင်းချမှတ်ရမည်ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။”^၆

ထို့ပြင် ၎င်းမူဝါဒအရ ဒေသခံပြည်သူများအနေဖြင့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့်ဆက်စပ်သည့် အသေးစား၊ အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် သော်လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂလိက (သို့) အများပိုင်လုပ်ငန်းရှင်များနှင့်အစုစပ်လုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ရာတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ ပါဝင်နိုင်ရန်အတွက်လည်းကောင်း တိုက်တွန်းအားပေးမှုများ ပြုလုပ်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ၎င်းမူဝါဒ၏ အဓိကအခြေခံသဘောတရားများအနေဖြင့် ခရီးသွားကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတွင် ဒေသခံများပိုမိုပူးပေါင်းပါဝင်ရေး၊ ပါဝင်ဆောင်ရွက်လိုသည့် ဆန္ဒသဘောထားများဖြစ်ပေါ်လာရေး၊ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုလေ့ထုံးတမ်း၊ ယုံကြည်ချက်စသည်

^၅ Ibid

^၆ Policy on Community Involvement in Tourism. 2013

တို့အပေါ်အလေးထားရေး၊ ရပ်ရွာလူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်းများအတွက်ကောင်းမွန်သော စီးပွားရေးဗျူဟာများချမှတ်နိုင်ရေး၊ ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်သော အရင်းအမြစ်များနှင့် သက်ဆိုင်သည့်ရပိုင်ခွင့်များနှင့် ဒေသခံများ၏ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု တို့အားအသိအမှတ်ပြုအလေးထားရေးစသည်တို့ပါဝင်ပါသည်။

“မြန်မာ့ခရီးသွားကဏ္ဍ ပင်မလုပ်ငန်းစီမံကိန်း (၂၀၁၃ မှ ၂၀၂၀)” မှာမူ မြန်မာနိုင်ငံ၏အနာဂတ်ခရီးသွားကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ချမှတ်ထားသည့် လမ်းပြမြေပုံဖြစ်ပြီး၊ ၎င်းအားတာဝန်သိ ခရီးသွားလုပ်ငန်းမူဝါဒတွင် ပါဝင်သည့် အခြေခံမူများနှင့်အညီ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သွားရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုပင်မလုပ်ငန်း အစီအစဉ်၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ သက္ကရာဇ် ၂၀၂၀ ခုနှစ်အရောက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ နှစ်စဉ်လာရောက် လည်ပတ်မည့် ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွား အရေအတွက် (၇) သန်း အထိတိုးမြှင့်သွားရန်ဖြစ်ပြီး၊ ထိုခရီးသွားလုပ်ငန်းများမှ တဆင့် ဒေသခံများ၏ အလုပ်အကိုင်နှင့် ဝင်ငွေရရှိရေးတို့ကိုတိုးတက်စေမည်ဖြစ်ကာ တိုင်းပြည်၏စုစုပေါင်းပြည်တွင်းထုတ်ကုန် တန်ဖိုးတွင် ခရီးသွားကဏ္ဍ၏ အရေးပါမှုကို တိုးမြှင့်နိုင်ရန်ဖြစ်ပါသည်။

ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍနှင့် လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးရေးကြိုးပမ်းမှုအခြေအနေများ

ဆယ်စုနှစ်များစွာ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများနှင့် ကူးလူးဆက်ဆံရန်အတွက်ကန့်သတ်ချက် များစွာရှိခဲ့သော်လည်း ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစတင်ခဲ့သည့် နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့်အတူ မြန်မာနိုင်ငံသို့လာရောက်လည်ပတ်သည့် ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသည် အရေအတွက်သိသိသာသာ တိုးတက်လာခဲ့ပါသည်။ နှစ်စဉ်လာရောက်လည်ပတ်သည့် ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားဦးရေမှာ ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ၇၆၂,၅၄၇ သာရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၅^၇ ခုနှစ်တွင် ၄,၆၈၁,၀၂၀ ထိ လာရောက်လည်ပတ်ခဲ့သဖြင့် (၆) ဆ ခန့်မြှင့်တက်ခဲ့သည်ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။^၈ တဘက်တွင်လည်း ခရီးသွားကဏ္ဍ၏ တိုင်းပြည်၏ စုစုပေါင်းပြည်တွင်းထုတ်ကုန် တန်ဖိုးပါဝင်မှုသည် ၂၀၂၆ ခုနှစ်အထိ နှစ်စဉ် ၇ ဒသမ ၈ ရာခိုင်နှုန်းတိုးတက်နိုင်သည့် ခန့်မှန်းချက်များကိုလည်းတွေ့ရှိရပါသည်။^၉ ထိုမျှမကဘဲ နိုင်ငံတကာခရီးသွားလုပ်ငန်းများ၏ လားရာမှာ သမားရိုးကျခရီးသွားလာမှုပုံစံ

များမှသွေဖယ်ကာသဘာဝအခြေခံခရီးသွားလာရေး၊တာဝန်သိခရီးသွားလာရေးများတွင် စိတ်ပါဝင်စားလာမှု ပိုမိုများပြားလာသည်ကိုတွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။ တဘက်တွင်လည်း လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများသည် တိုင်းပြည်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကိုအထောက်အကူပြုနိုင်သည်သာမက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်ရေးနှင့် ထိန်းသိမ်းရေးတို့အတွက် အကျိုးရှိသောနည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်လက်ခံလာခဲ့ကြသည်ကိုလည်းတွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။

အစိုးရအနေဖြင့်လည်း လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများနိုင်ငံအနှံ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်အတွက် တိုက်တွန်း အားပေးမှုများကိုပြုလုပ်ရာတွင် ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားများကိုပိုမိုဆွဲဆောင်နိုင်ယုံသာမက ရပ်ရွာလူထု အခြေပြုခရီးသွားကဏ္ဍတွင် ဒေသခံများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုတိုးတက်စေရန် ရည်ရွယ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ဤလေ့လာမှုပြုလုပ်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ရပ်ရွာလူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်း ရှေ့ပြေးဆောင်ရွက်မှု စုစုပေါင်း (၆) ခု ထက်မနည်းရှိသည်ကို တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်ပအိုဝ်း ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ၊ ကချင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိအင်းတော်ကြီးကန်၊ ကရင်ပြည်နယ် သံတောင်ကြီး၊ မန္တလေးတိုင်း ဒေသကြီးအတွင်းရှိ ဧရာဝတီလင်းပိုင်ဘေးမဲ့ဧရိယာ၊ ကယားပြည်နယ် ဒီမောဆိုးစသည်တို့မှာ ထင်ရှားသည့် လူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်းများတည်ရှိရာနေရာများဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ActionAid မြန်မာမှလည်း ပုဂံအနီးရှိ မြိုင်မြို့နယ်တွင်လူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်း ရှေ့ပြေးလုပ်ဆောင်မှုတစ်ခုပြုလုပ်လျက်ရှိပါသည်။ ပအိုဝ်းဒေသနှင့် အင်းတော်ကြီးကန်စသည့် ဒေသများရှိ ရပ်ရွာသဘာဝအခြေခံ ခရီးသွားလုပ်ငန်းများကို Fauna and Flora International အဖွဲ့မှတည်ထောင်ထားရှိပြီး၊ သံတောင်ကြီး၊ ဧရာဝတီလင်းပိုင်ဘေးမဲ့ဧရိယာ၊ ဒီမောဆိုးစီမံကိန်းများရှိ ခရီးသွားလုပ်ငန်းများကိုမူ Peace Nexus၊ ကမ္ဘာ့ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့နှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကုန်သွယ်မှုဗဟိုစသည့်အဖွဲ့များမှ တည်ထောင်ထားရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုမျှမကဘဲ လူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်းစီမံကိန်း (၇) ခုကို လာမည့်နှစ်များအတွင်းထပ်မံတည်ထောင်ရန်လျာထားဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။^၉

ဤလေ့လာမှုများပြုလုပ်ရန်အတွက် မြိုင်နှင့်သံတောင်ကြီးဒေသအတွင်းရှိ ရပ်ရွာလူထု အခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများကို

^၇ Tourism statistic 2015

^၈ <http://www.oxfordbusinessgroup.com/news/myanmar%E2%80%99s-tourism-industry-set-rapidly-expand>

^၉ Eleven Myanmar (17.2.2016). Five community-based tourism projects underway

ရွေးချယ်ခဲ့ခြင်းမှာ ၎င်းလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် စတင်တည်ထောင် စဉ်မှစ၍ ခရီးသွားများ၏ ကျေနပ်နှစ်သက်မှုကို ရယူနိုင်ခဲ့ခြင်း၊ အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့များ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုရှိခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် AD အဖွဲ့အနေဖြင့် ထိုခရီးသွားလုပ်ငန်းများ အကြားသိသာထင်ရှားသည့် ကွဲပြားခြားနားမှုများရှိသည်ကိုသိရှိ ထားသဖြင့် လုပ်ငန်းစဉ်စတင်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက် နေသည့်အချိန်ကာလများဖြစ်သော်လည်း မြိုင်နှင့်သံတောင်ကြီး ဒေသများရှိရပ်ရွာလူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်းများကို ဤလေ့ လာမှု၏သုတေသန ဧရိယာများအဖြစ် အပြီးသတ်ရွေးချယ်ခဲ့ ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၃။ သုတေသန နယ်ပယ်အတိုင်းအတာနှင့် ကန့်သတ်ချက်များ

ဤသုတေသနတွင် လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများ တွင်ဒေသခံများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုနှင့် ၎င်းလုပ်ငန်းများမှဒေသခံ များ၏စားဝတ်နေရေးအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို အဓိက ထားလေ့လာခဲ့ပါသည်။ ဒေသခံများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဟုဆိုရာ တွင်ခရီးသွားလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက်ဒေသခံများမှ ခရီးသွားများအတွက် ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း (သို့) ထုတ်ကုန်များ ထုတ်လုပ်ရောင်းချပေးခြင်း၊ ခရီးသွားလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ရေးနှင့် ပတ်သက်သော ဆွေးနွေးပွဲများတက်ရောက်၍ ၎င်းတို့၏ အတွေးအမြင်များအားဆွေးနွေးခြင်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ် ရာတွင်ပါဝင်ခြင်းစသည်တို့ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အကျိုးသက် ရောက်မှုများကို လေ့လာရာတွင်လည်း စီးပွားရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင် ရေး၊ လူမှုရေးနှင့်ယဉ်ကျေးမှုစသည့် ရှုထောင့်များမှ ဒေသခံများ အပေါ် သက်ရောက်မှုများကို လေ့လာခဲ့ပါသည်။ စီးပွားရေး ရှုထောင့်မှ လေ့လာရာတွင် ရပ်ရွာအတွင်းအလုပ်အကိုင် ဖန်တီး ပေးနိုင်မှု၊ ရပ်ရွာနေပြည်သူများ၏လူမှုဘဝသာယာဝပြောရေးနှင့် အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေရရှိမှု၊ ထပ်လောင်းရရှိမည့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အလမ်းများ၊ ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ၊ အိမ်ထောင်စု များ၏ဝင်ငွေ၊ ဒေသထွက်ပစ္စည်းများ ရောင်းချခြင်းစသည်တို့ကို ရပ်ရွာလူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်းများမှ ရရှိနိုင်သည့် စီးပွား ရေးဆိုင်ရာအကျိုးအမြတ်များ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပတ်ဝန်းကျင် အပေါ်အကျိုးသက်ရောက်မှုများ အနေဖြင့်ရပ်ရွာလူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်းများကြောင့် သစ်တောပြုန်းတီးခြင်း၊ ရေအရင်း အမြစ်သုံးစွဲမှုနှင့် စွန့်ပစ်အမှိုက်များအားစီမံခန့်ခွဲခြင်းဆိုင်ရာကိစ္စ

ရပ်များ၊ သဘာဝအရင်းအမြစ်များ နှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ရေးရာ အသိ ပညာ၊ ပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်လိုမှုစသည် များကို လေ့လာခဲ့ပါသည်။ ထို့ပြင် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးကောင်း မွန်မှု၊ လျှပ်စစ်မီးရရှိမှု၊ ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားများအပါအဝင်လာ ရောက်လည်ပတ်သူများနှင့် အပြန်အလှန်ဆက်ဆံရေးစသည့် အကြောင်းအရာများကို လူမှုရေးအကျိုးဆက်များအနေဖြင့် လေ့ လာခဲ့ပါသည်။ ထိုမျှမက ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးတမ်းအပေါ်အကျိုး သက်ရောက်မှုများအားလေ့လာရာတွင်ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးတမ်း များထိန်းသိမ်းရေး၊ ဒေသခံပြည်သူများ၏ နေထိုင်စားသောက်မှု ပုံစံများနှင့် ဆယ်ကျော်သက်လူငယ်များ ၏အပြုအမူ စသည်တို့ ပါဝင်သည်။

ထိုသို့ဒေသခံပြည်သူများ၏ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ် ငန်းများတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုနှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို လေ့လာယုံသာမက၊ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် အရှေ့ တောင်အာရှနိုင်ငံများ၏ လူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်၍ ချမှတ်ထားသည့် အခြေခံမူများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိ မရှိကို လေ့လာခဲ့သည်။

ဤသုတေသနအနေဖြင့်၎င်း၏ရည်ရွယ်ချက်များဖြစ်သော ကျေးရွာနှစ်ရွာတွင်တည်ရှိသည့် လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်း တွင်ဒေသခံများ၏ပူးပေါင်းပါဝင်မှုနှင့် ဒေသခံများအပေါ်အကျိုး သက်ရောက်မှုများကို လေ့လာခြင်းသာဖြစ်သဖြင့် အနာဂတ် ကာလတွင် ဤသုတေသနတွင် လေ့လာခဲ့သည့် ရှုထောင့်များ အပါအဝင်အခြားရှုထောင့်များကိုပါ ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည့်ပိုမို ပြည့်စုံသည့်သုတေသနလုပ်ငန်းများထပ်မံပြုလုပ်ရန်လိုအပ်လျက် ရှိပါသည်။ ဤသုတေသနကျေးရွာများဖြစ်သည့် မြိုင်နှင့် သံတောင်ကြီးဒေသအတွင်းရှိ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်း များမှ တွေ့ရှိချက်များအပေါ် အခြေခံ၍မြန်မာနိုင်ငံ၏ ခရီးသွား လုပ်ငန်းများကို ခြုံငုံသုံးသပ်ရန်မဖြစ်နိုင်သော်လည်း၊ တွေ့ရှိ ချက်များအပေါ်အခြေခံ၍ ဒေသခံများအပေါ် ပတ်ဝန်းကျင်ရေးရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုနှင့်ပတ်သက်သည့်တွေ့ရှိချက်များကိုဖော် ပြသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့သည့် ကျေးရွာများ၊ အကြောင်းအရာစသည်တို့နှင့်ပတ်သက်၍အခြေခံစာရင်းဇယား များမရှိခြင်း၊ ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် အကြောင်းအရာ အသေးစိတ်များအား မေးမြန်းရန်အခွင့်မသာ ခဲ့ခြင်းတို့ကြောင့်အနာဂတ်တွင်ပြုလုပ်မည့် သုတေသနလုပ်ငန်း များတွင် ထိုအကြောင်းအရာများကို အလေးထားစဉ်းစားသင့်ပါ ကြောင်း အကြံပြုအပ်ပါသည်။

အင်းကျောင်းကျေးရွာ လူဦးရေစာရင်း၊ မြိုင်မြိုင်နယ်

၄။ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ မြိုင်ဒေသ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းအကျဉ်းချုပ်

မြိုင်မြိုင်နယ်သည် မြန်မာနိုင်ငံအပူပိုင်းဒေသ၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး အတွင်း တည်ရှိပြီး၊ လူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်းမှာမြိုင်မြိုင်အနီးတွင်တည်ရှိပြီး၊ ကားဖြင့်သွားရောက်ပါက မိနစ်အနည်းငယ်အတွင်း ရောက်ရှိနိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထင်ရှားသောရှေးဟောင်းမြို့တော်များဖြစ်သည့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ ပုဂံနှင့် ညောင်ဦးမြို့များနှင့်လည်းများစွာ မကွာဝေးပေ။ ဒေသခံအများစုမှာ လယ်ယာလုပ်ငန်းကို အဓိက အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းအဖြစ်လုပ်ကိုင်ကြပြီး၊ အများစုမှာသမားရိုးကျ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင်သည့်လယ်သမားများဖြစ်ကြသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ မြိုင်မြိုင်နယ်တွင် စုစုပေါင်းလူဦးရေ ၂၂၅,၇၇၁ ဦးနေထိုင်ပြီး၊ မြို့နေဦးရေ ၇,၇၀၆ နှင့် ကျေးလက်နေလူဦးရေ ၂၁၈,၀၆၅ ရှိပါသည်။ လူဦးရေအများစုမှာ ဗုဒ္ဓသာသနာဝင် ဗမာလူမျိုးများဖြစ်ကြပါသည်။ ခရီးသွားများကိုဆွဲဆောင်နိုင်သည့်နေရာအများအပြားမရှိသော်လည်း ကျေးလက်နေပြည်သူများ၏ နေထိုင်စားသောက်မှုပုံစံများ၊ ၎င်းတို့၏ယဉ်ကျေးမှု၊ ရိုးရာအကအလှများ၊ ရင်းနှီးဖော်ရွေမှုများအား ကမ္ဘာလှည့် ခရီးသွားများအနေဖြင့် အလွန်ကျေနပ်နှစ်သက်မှု ရှိသည်ကိုတွေ့ရှိရပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ ActionAid မြန်မာအဖွဲ့အနေဖြင့် မြိုင်မြိုင်နယ်အတွင်းရှိ ကျေးရွာ (၄) ရွာနှင့် ပူးပေါင်းကာ ကျေးရွာအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများကို စတင်တည်ထောင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မြိုင်ဒေသ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်း နောက်ခံအကြောင်းအရာ

ActionAid မြန်မာအဖွဲ့အနေဖြင့်မြိုင်မြိုင်နယ်အတွင်းရှိကျေးရွာ (၄) ရွာတွင် လူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်း မစတင်မှီ၊ ယင်းတိုင်းတောင်ဆည်စီမံကိန်း အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်စဉ်ကတည်းက ရပ်ရွာပြည်သူများနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ အပူပိုင်းဒေသဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ စပါးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရာတွင် မိုးရေချိန်မလုံလောက်မှုကြောင့် ဒေသခံလယ်သမားများအနေဖြင့် ဆည်ရေကိုသာ မှီခိုနေရသဖြင့် ထိုဒေသအတွင်းရှိဆည်မြောင်းတာဝန်များမှာစိုက်ပျိုးရေးအတွက် အဓိကအရင်းအမြစ်များဖြစ်သည် ဆိုနိုင်သည်။^{၁၁} စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများတွင် ကူညီမှုများအပြင် Action Aid မြန်မာအဖွဲ့အနေဖြင့်ဒေသခံများအား စိုက်ပျိုးရာသီပြင်ပ အပိုဝင်ငွေရရှိစေရန် ကူညီမှုများကိုပြုလုပ်လိုခဲ့ပါသည်။ တစ်ဆက်တည်းမှာ မြိုင်နယ်အတွင်းရှိကျေးရွာများတွင် လူငယ်များအနေဖြင့် အလုပ်အကိုင်ရရှိရန်နှင့် မိသားစုများအားထောက်ပံ့နိုင်ရန်အတွက်ပြည်ပနိုင်ငံများသို့ပြောင်းရွှေ့ခြင်းများကြုံတွေ့နေရသဖြင့် လူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်းများကို စတင်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အမျိုးသမီးများ အပြည့်အဝ ပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်ရေးမှာ ရပ်ရွာဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများအတွက် အခြေခံလိုအပ်ချက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ကန်ကြီးတော (၁) နှင့် (၂)၊ ဆုလီပန်၊ အင်းရောင်စသည့် ကျေးရွာ (၄) ရွာကိုလူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများအကောင်အထည်ဖော်ရန် နောက်ဆုံးရွေးချယ်ခဲ့ပြီး၊ ရပ်ရွာခေါင်းဆောင်များ၊ ရပ်ရွာနေ ပြည်သူလူထုများနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲများပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ရပ်ရွာပြည်သူလူထုနှင့်သဘောတူညီမှု ရရှိပြီးနောက် ဟိုတယ်နှင့်ခရီးသွားလာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် ထပ်မံညှိနှိုင်းမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ရပါသည်။ ကျေးရွာများအနေဖြင့် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး လာရောက်စဉ်တွင် လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်း၏ အရေးပါမှုကိုသက်သေပြနိုင်ခဲ့ပြီး၊ အလားတူလုပ်ငန်းများစီစဉ်လုပ်ကိုင်ရန် သဘောတူညီမှု ရရှိဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် ၂၀၁၅ နိုင်ငံဘာလမှစတင်ကာ ယင်းတိုင်းတောင်ဆည်အနီးတွင် လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများ စတင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

^{၁၁} Mizzima-Community-Based Tourism - A semi-home stay in a dry zone. Aung Thura. 2016

မြိုင်မြို့နယ်ရှိ လူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်း၊
ကျေးရွာဧည့်ဂေဟာ

အဆိုပါမြိုင်ဒေသ လူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်းမှာ ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားများ လာရောက်လည်ပတ်မှုကိုသာ ဦးတည်ဆောင်ရွက်ခဲ့သဖြင့် စွန့်စားရှာဖွေ ခရီးဝန်ဆောင်မှုအဖွဲ့တစ်ခုဖြစ်သည့် PEAK နှင့် (၂) နှစ်သက်တမ်း စာချုပ်ချုပ်ဆိုဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၆ခုနှစ်အတွင်းစုစုပေါင်းကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွား (၁၀၀၀)အား လက်ခံဆောင်ရွက်ရန် သဘောတူညီခဲ့ပြီး ရှေ့လာမည်နှစ်များအတွင်း ပိုမိုချဲ့ထွင်သွားရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ခရီးသွားများအား လက်ခံဆောင်ရွက်ခြင်းကို ၎င်းကျေးရွာ (၄) ရွာမှအလှည့်ကျဆောင်ရွက်နိုင်ရန်နှင့် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများပြုလုပ်နိုင်ရန်အတွက် လာရောက်လည်ပတ်မည့် နေ့ရက်အချိန်အခါများကို ကြိုတင်အသိပေး ဆောင်ရွက်ခြင်းများပြုလုပ်ကာဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားများအား လူထုအခြေပြုခရီးသွားလာခြင်းအတွက်တစ်ဦးလျှင် (၅၅)ဒေါ်လာ ကောက်ခံရရှိပြီး ၎င်းငွေမှ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် (၁၀)ဒေါ်လာ ထားရှိပြီး ကျန်အကျိုးအမြတ်များကို ရပ်ရွာနေပြည်သူများအား ဝန်ဆောင်မှုပေးအပ်သည့် အမျိုးအစားများပေါ်မူတည်၍ အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှုများပြု လုပ်လျက်ရှိပါသည်။ ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားများအနေဖြင့် လာရောက်လည်ပတ်စဉ်တွင် ကျေးရွာအနီးပတ်ဝန်းကျင်တွင် စက်ဘီးစီးခြင်း၊ သစ်ပင်ပန်းပင်များစိုက်ပျိုးခြင်း၊ ကခုန်ခြင်း၊ သနပ်ခါးလိမ်းခြင်းနှင့် ရိုးရာတူရိယာများတီးခတ်၍ သီချင်းဆိုခြင်း စသည့်များကိုပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် ခရီးသွားများအား ဒေသထွက်နှင့် ရိုးရာအစားအစာများတည်ခင်းခြင်းတို့ကိုလည်းလုပ်ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။^{၁၁}

၅။ ကရင်ပြည်နယ် သံတောင်ကြီးဒေသ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်း အကျဉ်းချုပ်

ပထဝီအနေအထားအရ သံတောင်ကြီးဒေသသည် ကရင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင်တည်ရှိပြီး၊ ရန်ကုန်မှ ကားဖြင့် (၅) နာရီခန့်သွားရောက်ရသော အကွာအဝေးတွင်တည်ရှိပါသည်။ သံတောင်ကြီးဒေသတွင် တောင်ကုန်းတောင်တန်းများ၊ သာယာလှပသည့် သဘာဝရှုမျှော်ခင်းများ စသည့်တို့ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ သံတောင်ကြီးမြို့၏ ဂေဟဝန်းကျင်ကို ယခုအချိန်အထိ မူလအတိုင်းထိန်းသိမ်းထားပြီး ရာသီဥတုအေးချမ်းသည့် မြို့လေးဖြစ်ပါသည်။ သံတောင်ကြီးဒေသတဝိုက်တွင် ခရီးသွားများကိုဆွဲဆောင်နိုင်သည့်နေရာအများအပြားရှိပြီး၊ သမိုင်းဝင်အဆောက်အဦးများစွာကိုလည်းတွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ တောင်ပူစာလေးတစ်ခုပေါ်တွင်တည်ရှိသည့် ဗြိတိသျှတို့တည်ဆောက်ခဲ့သည့် နှစ်တစ်ရာသက်တမ်းရှိခံတပ်၊ အသွင်ထူးခြားသည့် ကြောင်လိမ်လှေကားတန်းများ၊ လွန်ခဲ့သည့် နှစ်တစ်ရာခန့်က လက်ဖက်ခြောက်ထုတ်လုပ်ခဲ့သည့်စက်ရုံ၊ ကရင်နှစ်သစ်ကူးတောင်၊ ဟိန္ဒူဘုရားရှိခိုးကျောင်း စသည်တို့မှာ ခရီးသွားများကို ဆွဲဆောင်နိုင်သည့် ထင်ရှားသောနေရာများဖြစ်သည်။ စုစုပေါင်းမြို့နေလူဦးရေ ၆,၇၉၈ ရှိပြီး အများစုမှာ ကရင်လူမျိုးများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ကိုလိုနီခေတ်က သံတောင်ကြီးမြို့ကို စစ်သားများနှင့် အုပ်ချုပ်သူအာဏာပိုင်တို့မှ အပန်းဖြေရာ အပန်းဖြေစခန်းမြို့အဖြစ် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ထို့ပြင် ဆုတောင်းတောင်အဖြစ်ရိုးရာပုံပြင်ပါဒေါ်ပါနီ(ခေါ်) နော်ဘူဘောကြောင့်လူသိများပြီး ယခုအခါဘာသာပေါင်းစုံမှ လာရောက်ဝတ်ပြုသူများနှင့် ပြည့်နှက်နေလေ့ရှိပါသည်။ ထိုသို့ခရီးသွားများ စိတ်ဝင်စားစရာနေရာများ ပေါများသော်လည်း ၁၉၈၉ ခုနှစ်မှ စတင်၍ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးနှင့် မြန်မာ့တပ်မတော်တို့အကြား တိုက်ပွဲများ ပြန်လည်ဖြစ်ပွားမှုကြောင့် သံတောင်ကြီးမြို့မှာ နှစ်ပေါင်းများစွာ အမေ့ခံဒေသတစ်ခုအဖြစ် တည်ရှိခဲ့ရခြင်းဖြစ်သည်။ ပဋိပက္ခနှင့် တင်းမာမှုများမှာ ၂၀၁၂ ခုနှစ်ဇန်နဝါရီလတွင် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးနှင့် ဦးသိန်းစိန် ခေါင်းဆောင်သည့် ယခင်အစိုးရတို့အကြား သဘောတူအပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးစာချုပ်မချုပ်ဆိုခင်အချိန်အထိ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားခဲ့သော်လည်း ယခုအခါ သံတောင်ကြီးမြို့မှာ အေးချမ်းလုံခြုံပြီး ပွင့်လင်းလာသည့်မြို့ကလေး အဖြစ်တည်ရှိနေပြီဖြစ်သည်။

^{၁၁} Ibid

နော်ဘူဘောဆုတောင်းတောင်၊ သံတောင်ကြီး၊ ကရင်ပြည်နယ်

သံတောင်ကြီးဒေသ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်း နောက်ခံအကြောင်းအရာ

သံတောင်ကြီးဒေသ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းကို နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သည့် the Hans Seidel Foundation နှင့် Peace Nexus အဖွဲ့တို့၏ နည်းပညာအကူအညီဖြင့် ဒေသခံများကိုယ်တိုင် စတင်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သံတောင်ကြီးဒေသတွင် လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများ တည်ထောင်ဆောင်ရွက်ရန်မှာ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးနှင့် အစိုးရတို့ကြားချုပ်ဆိုခဲ့သည့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးစာချုပ်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး စဉ်ဆက်မပြတ် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ထွန်းရာတွင် လုပ်ဆောင်မည့် လုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ထို့ပြင်၎င်းလုပ်ငန်းအား အစိုးရနှင့် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးတို့အကြား ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်ရေးအတွက် အကျိုးပြုနိုင်သည့် နည်းလမ်းအဖြစ် လက်ခံမှတ်ယူသကဲ့သို့ တဘက်တွင်လည်း ကရင်ပြည်နယ်အတွင်း ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေရာများရှိ ဒေသခံများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများကိုလည်း အထောက်အကူပြုနိုင်ရန် ရည်ရွယ်လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးနှင့် အစိုးရတာဝန်ရှိသူများအကြား ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခြင်းလုပ်ငန်းများ ပြုလုပ်ပြီးနောက် သံတောင်ကြီးဒေသ ခရီးသွားလုပ်ငန်းအဖွဲ့၏ ပထမဆုံးစုံညီအစည်းအဝေးကို ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလတွင် ကျင်းပနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းအစည်းအဝေးမှနေ၍ ခရီးသွားလုပ်ငန်းအဖွဲ့၏ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အတွက်ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်သင့်သည်များ (နောက်ဆက်တွဲတွင်ကြည့်ရန်) ကို သဘောတူချမှတ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ပြည်နယ်အစိုးရမှ သံတောင်ကြီးဒေသ ခရီးသွားလုပ်ငန်းအဖွဲ့အား ပြည်တွင်းပြည်ပ ခရီးသွားဧည့်သည်များ တရားဝင်လက်ခံနိုင်ရန် B&B (ခရီးသွားများအား ညအိပ်လက်ခံခွင့်နှင့် အစားအသောက်ရောင်းချခွင့်) လိုင်စင်များကို ယမန်နှစ်ကပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။

၆။ သုတေသနတွေ့ရှိချက်များ

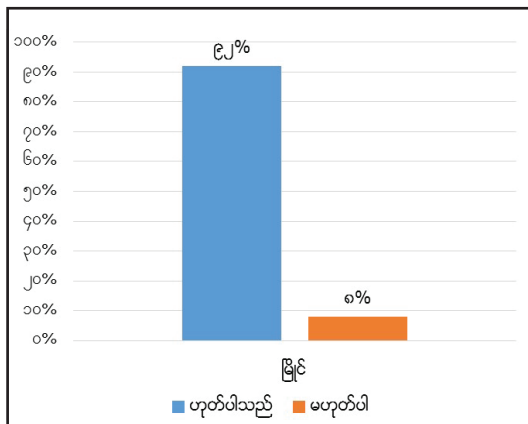
ဤအပိုင်းတွင်မြိုင်ဒေသနှင့်သံတောင်ကြီးဒေသလူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်၍ သုတေသနတွေ့ရှိချက်များကို တင်ပြဆွေးနွေးသွားမည်ဖြစ်ပြီး အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဒေသခံများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၊ စီးပွားရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင်ရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဦးစားပေး တင်ပြသွားမည်ဖြစ်သည်။

ဒေသခံများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု

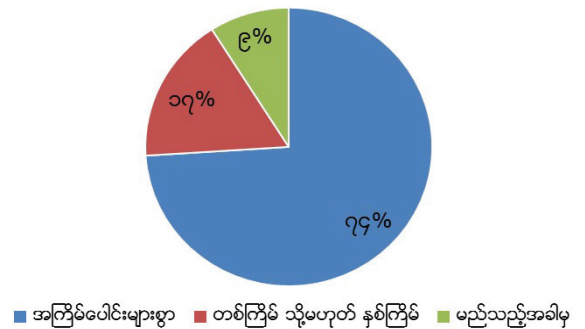
အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ပြည်သူများ၏ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဟုဆိုရာတွင် ဒေသခံများမှ ခရီးသွားများအတွက် ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း (သို့) ထုတ်ကုန်များ ထုတ်လုပ်ရောင်းချပေးခြင်း၊ ခရီးသွားလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ပတ်သက်သော ဆွေးနွေးပွဲများ တက်ရောက်၍ ၎င်းတို့၏ အတွေးအမြင်များအားဆွေးနွေးခြင်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရာတွင်ပါဝင်ခြင်း၊ ခရီးသွားလုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သည့်အခါ ဒေသခံများအား ကြိုတင်အကြောင်းကြားခြင်း ရှိမရှိစသည်တို့ကိုဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

မြိုင်၏ ဒေသလူထုပူးပေါင်းပါဝင်မှု

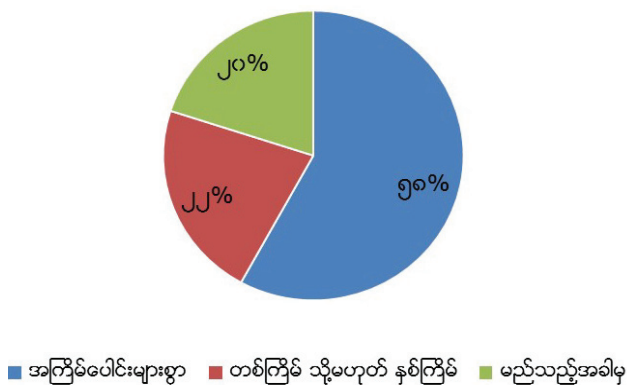
ပုံ (၁) ဧည့်သည်များကို တစ်နည်းနည်းအားဖြင့် ကုန်စည်သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုများပေးပါသလား။

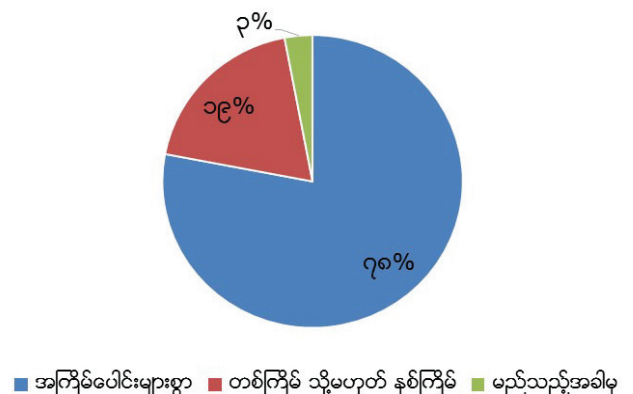
ပုံ (၂) သင့်ဒေသတွင် ပြုလုပ်သော ခရီးသွားလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် အစည်းအဝေးများတွင် ပါဝင်ခဲ့ဖူးပါသလား။

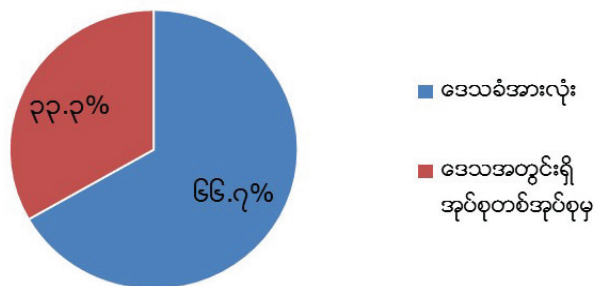
ပုံ (၃) ခရီးသွားလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်း လုပ်ဆောင်နေသောသူများမှ ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့်ပတ်သက်၍ သင်၏ ထင်မြင်ယူဆချက်များအား မေးမြန်းခဲ့သည်များရှိပါသလား။

ပုံ (၄) သင့်ဒေသတွင် ခရီးသွားလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်၍ အရေးကြီးသော ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရသည့် အခါမျိုးတွင် သင့်အားအကြောင်းကြားခြင်း၊ အသိပေးခြင်းများရှိပါသလား။

ပုံ (၅) ခရီးသွားလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်၍ အရေးကြီးသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို မည်သူများက ပြုလုပ်လေ့ရှိသနည်း။

အဓိကသတင်းပေးသူများနှင့်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း (KII) နှင့် နောက်ဆက်တွဲအသေးစိတ်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း (IDI) များကို ပြုလုပ်ရာတွင်ဒေသခံများ၏ပူးပေါင်းပါဝင်အကြောင်းအရာများကိုထုတ်ဖော်ဆွေးနွေးမှုများပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ဒေသခံများပူးပေါင်းပါဝင်မှုအကြောင်းအရာနှင့် ပတ်သတ်၍ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများထဲမှ ပြောစကားအချို့ကိုကောက်နုတ်တင်ပြရလျှင်-

“ဒီရွာမှာရှိတဲ့လူတိုင်း ဒီခရီးသွားလုပ်ငန်းစီမံကိန်းအကြောင်းသိရှိရုံမကဘဲ သူတို့တွေအားလုံး စီမံကိန်း အကောင်အထည်ဖော်တဲ့ နေရာမှာပါဝင်ကြပါတယ်”

“ဒီလူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းစီမံကိန်းဟာ ဒေသခံတွေရဲ့ အကျိုးစီးပွားအတွက် အဓိကရည်ရွယ်တာဖြစ်လို့ ဆုံးဖြတ်ချက် အများစုကို အဖွဲ့ဝင်တွေကပဲချမှတ်တာဖြစ်ပါတယ်”

အမျိုးသမီးများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ တွေ့ဆုံမေးမြန်းသူတစ်ဦးမှ မှတ်ချက်ပြုဆွေးနွေးရာတွင်-

“အရင်တုန်းကဆိုရင် ရွာထဲမှာဘယ်လိုစီမံကိန်းမျိုးလုပ်လုပ် အမျိုးသမီးတွေကိုနေရာပေးလေ့ မရှိပါဘူး၊ ဒါပေမယ့် အခုဆိုရင် အမျိုးသမီးတွေဟာ အမှီအခိုကင်းကင်းနဲ့ အလုပ်လုပ်နိုင်လာပြီး ကိုယ်ပိုင်လုပ်ငန်းတွေကို သိက္ခာရှိရှိ ဦးဆောင်လုပ်ကိုင်လာ နိုင်တာကို တွေ့လာရပါတယ်။ ဒါ့အပြင် အမျိုးသမီးတွေရဲ့ အတွေးအမြင် သဘောထားတွေ၊ ခေါင်းဆောင်မှုတွေနဲ့ ပူးပေါင်း ပါဝင်မှုကိုရပ်ရွာအနေနဲ့ တလေးတစားတန်ဖိုးထားလာတာကို တွေ့လာရပါတယ်။”

မြိုင်ဒေသ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ

စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှု

ဇယား (၁) မြိုင်ဒေသအပေါ် စီးပွားရေးဆိုင်ရာအကျိုးသက်ရောက်မှု

စဉ်	မေးခွန်းများ	လုံးဝ လက်ခံသည်	လက်ခံ သည်	ကြားနေ	လက်မခံပါ	လုံးဝ လက်မခံပါ
၁။	ခရီးသွားလုပ်ငန်းကြောင့် အိမ်တွင်းဝင်ငွေ ပိုမိုတိုးများလာသည်။	၆၉.၄%	၂၅%	၅.၆%	၀%	၀%
၂။	လူငယ်မျိုးဆက်သစ်များသည် ခရီးသွား လုပ်ငန်းနှင့်သက်ဆိုင်သည့် လုပ်ငန်းများမှ အပိုဝင်ငွေများကို ရရှိလာသည်။	၅၅.၆%	၃၆.၁%	၈.၃%	၀%	၀%
၃။	ခရီးသွားလုပ်ငန်းမှ ဒေသအတွက် မြောက်များစွာသော အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများကို ဖန်တီးပေးသည်။	၅၅.၆%	၃၆.၁%	၈.၃%	၀%	၀%
၄။	ခရီးသွားလုပ်ငန်းကြောင့် ဒေသခံများ ပိုမို သာယာဝပြောလာစေသည်။	၅၄.၃%	၄၀%	၅.၇%	၀%	၀%
၅။	ခရီးသွားလုပ်ငန်းသည် ဒေသအတွင်း အကျိုးအမြတ်များကို ကျယ်ပြန့်စွာ ဖြန့်ဝေမှုကို အားပေးသည်။	၄၅.၅%	၄၅.၅%	၉%	၀%	၀%
၆။	ဒေသခံများအတွက် ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အခြားသော စီးပွားရေး နှင့် ဝန်ဆောင်မှုအခွင့်အလမ်းများရှိ သည်။	၄၄.၁%	၄၇.၁%	၈.၈%	၀%	၀%
၇။	ဒေသထွက်ကုန်များကို ဈေးနှုန်းမြင့်မားစွာ ရောင်းချနိုင်သည်။	၃၇.၁%	၃၇.၁%	၂၂.၉%	၂.၉%	၀%

လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများ၏ အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးပေးနိုင်မှု၊ ဝင်ငွေတိုးတက်ရရှိနိုင်မှု အခြေအနေ စသည့်များနှင့် ပတ်သတ်၍ တွေ့ဆုံမေးမြန်းသူတစ်ဦးမှ ပြောကြားရာတွင် - "အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းတွေနဲ့ ဝင်ငွေတိုးလာတာ အမှန်ပါပဲ။ အရင်က တစ်နှစ်မှာ (၅) လလောက်ပဲ အလုပ်ရှိပေမယ့် အခုတော့ တစ်နှစ်ပတ်လုံး အလုပ်လုပ်လို့ရနေပါပြီ"

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှု

ဇယား (၂) မြိုင်ဒေသအပေါ် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအကျိုးသက်ရောက်မှု

စဉ်	မေးခွန်းများ	လုံးဝ လက်ခံသည်	လက်ခံ သည်	ကြားနေ	လက် မခံပါ	လုံးဝ လက်မခံပါ
၁။	CBT သည် ဒေသခံများကို သဘာဝသယံဇာတအရင်းအမြစ်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ချစ်ခင်မြတ်နိုးပြီး ဂရုပြုလာစေရန် ဖန်တီးပေးသည်။	၅၁.၄%	၄၅.၇%	၂.၉%	၀%	၀%
၂။	CBT သည် ဒေသခံများအကြား သဘာဝသယံဇာတအရင်းအမြစ်နှင့်ပတ်သက်သည့် အသိအမြင်များကို ပိုမိုတိုးပွားလာစေသည်။	၅၁.၄%	၄၅.၇%	၂.၉%	၀%	၀%
၃။	CBT ကြောင့် စနစ်ကျသည့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်ကို ဖြစ်ထွန်းလာစေသည်။	၄၈.၆%	၄၈.၆%	၂.၈%	၀%	၀%
၄။	CBT ကြောင့် စနစ်ကျသည့် ရေဆိုးရေညစ်စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်ကို ဖြစ်ထွန်းလာစေသည်။	၄၂.၉%	၄၈.၆%	၅.၇%	၂.၉%	၀%
၅။	CBT သည် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ပြဿနာများကိုဖန်တီးသည်။	၁၄.၇%	၁၁.၈%	၈.၈%	၄၄.၁%	၂၀.၆%
၆။	CBT သည် ရေပြတ်တောက်မှုကို ဖန်တီးသည်။	၂.၉%	၂.၉%	၁၄.၇%	၅၅.၉%	၂၃.၅%
၇။	CBT သည် ရေဆိုးရေညစ်ပြဿနာကို ဖန်တီးသည်။	၃.၁%	၉.၄%	၁၂.၅%	၄၃.၈%	၃၁.၃%
၈။	CBT ကြောင့် သစ်တောပြုန်းတီးမှု ပိုမြင့်လာသည်။	၀%	၀%	၅.၉%	၅၂.၉%	၄၁.၂%
၉။	CBT နှင့်သက်ဆိုင်သည့် အဆောက်အဦးအများအပြားကြောင့် သဘာဝရှုခင်းများ ပျက်စီးလာသည်။	၀%	၀%	၁၁.၈%	၅၅.၉%	၃၂.၄%

လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများအတွက် အဆောက်အဦးတည်ဆောက်မှုများကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အလှအပ ပျက်စီးမှုများရှိသည်ဟုပြောဆိုသူ မရှိသလောက်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင်ကျေးရွာအတွင်း ပလပ်စတစ်ကင်းမဲ့စုံသတ်မှတ်ထားသည်ကိုပင်တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ၎င်းအကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သတ်၍ တွေ့ဆုံမေးမြန်းသူတစ်ဦးမှ ပြောကြားရာတွင်-

“လာရောက်လည်ပတ်သူတွေကို သစ်ပင်စိုက်ပျိုးအားပေးပြီး၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးအသိအမြင်တိုးဖို့ရည်ရွယ်လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် မိုးလေဝသပညာရှင်ဦးထွန်းလွင်လို ပညာရပ်ဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူတွေကိုဖိတ်ပြီး ပညာရပ်ဆိုင်ရာ ဟောပြောပွဲတွေ ကျင်းပခြင်းတာတွေကိုလည်း လုပ်ဆောင်ပါတယ်။ အဲဒီဟောပြောပွဲတွေမှာပါဝင်ဆောင်ရွက်တာက ဒေသခံတွေရဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးကာကွယ်ရေးနဲ့ ပတ်သက်တဲ့အသိပညာတွေတိုးပွားလာဖို့အတွက်ဖြစ်ပါတယ်။ အရင်ကဆို အဲလို အခွင့်အရေးမျိုး လုံးဝမရှိခဲ့ပါဘူး။”

လူမှုရေးဆိုင်ရာအကျိုးသက်ရောက်မှု

ဇယား (၃) မြိုင်ဒေသအပေါ် လူမှုရေးဆိုင်ရာအကျိုးသက်ရောက်မှု

စဉ်	မေးခွန်းများ	လုံးဝ လက်ခံသည်	လက်ခံ သည်	ကြားနေ	လက်မခံပါ	လုံးဝ လက်မခံပါ
၁။	CBT သည် ဒေသ၏ လျှပ်စစ်ဓာတ်ကို ပိုမို ကောင်းမွန်လာစေသည်။	၃၆.၁%	၃၆.၁%	၂၂.၂%	၅.၆%	၀%
၂။	CBT ကို ပိုမိုလွယ်ကူချောမွေ့စေရန် အတွက်ဒေသအတွင်းလမ်းများကို ကောင်းမွန်သည့် အခြေအနေသို့ ပြုပြင်ဆောင်ရွက်လာသည်။	၃၃.၃%	၅၀%	၁၃.၉%	၂.၈%	၀%
၃။	CBT ကို ပိုမိုလွယ်ကူချောမွေ့စေရန် အတွက် ရေပေးဝေရေးစနစ်ကို အဆင့်မြှင့်တင်လာသည်။ ၎င်းသည် ခြောက်သွေ့သောရာသီ၌ မိုးခေါင်ရေရှားသည့် ပြဿနာကိုလည်း လျှော့ချပေးသည်။	၂၇.၈%	၄၇.၂%	၁၆.၇%	၈.၃%	၀%
၄။	CBT သည် မြေရောင်းချမှုပြဿနာများကို ဖန်တီးသည်။	၂.၉%	၁၁.၈%	၅.၉%	၆၁.၈%	၁၇.၆%
၅။	CBT သည် ဒေသအတွင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်း ဝင်ရောက်လာသည့် လူဦးရေအရေအတွက် ကိုပိုမိုများပြားလာစေသည်။	၅.၇%	၁၄.၃%	၂၂.၉%	၄၂.၉%	၁၄.၃%
၆။	CBT ကြောင့် ဒေသခံများသည် အခြားဒေသ များကို ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်မှု ပိုမိုမြှင့်တက်လာသည်။	၅.၇%	၈.၆%	၈.၆%	၄၈.၆%	၂၈.၆%
၇။	CBT ကြောင့် မူးယစ်ဆေးဝါးပြဿနာများ ပိုမိုမြှင့်တက်လာသည်။	၅.၇%	၈.၆%	၀%	၆၀%	၂၅.၇%
၈။	ဒေသခံများနှင့် ခရီးသွားဧည့်သည်များအကြား ပဋိပက္ခများ ပိုမိုမြှင့်တက်လာသည်။	၂.၉%	၂.၉%	၁၁.၄%	၅၁.၄%	၃၁.၄%

တွေ့ဆုံမေးမြန်းသူတစ်ဦးမှ လူမှုရေးအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးရာတွင်-

“လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်း အကောင်အထည်ဖော်ရေး ကြိုးပမ်းမှုများနှင့်အတူ ရပ်ရွာကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု ကဏ္ဍ
ကိုလည်း ဦးစားပေးဆောင်ရွက်လာတာကို တွေ့ရပါတယ်။ အကျိုးဆက်အနေနဲ့ အခုဆိုရင် ခရီးသွားတွေမကဘဲ ရွာသူ
ရွာသားတွေပါ ကျေးရွာဆေးပေးခန်းကို အသုံးပြုနိုင်ပြီဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလိုပဲ ပညာရေးအခြေအနေတွေလည်း ဒီနှစ်ကစပြီး
တိုးတက်လာတာကို တွေ့ရပါတယ်”

ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအကျိုးသက်ရောက်မှု

ဇယား (၄) မြိုင်ဒေသအပေါ် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအကျိုးသက်ရောက်မှု

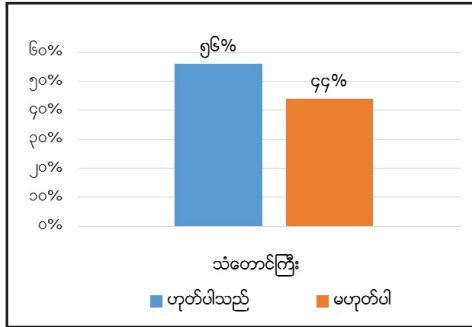
စဉ်	မေးခွန်းများ	လုံးဝ လက်ခံသည်	လက်ခံ သည်	ကြားနေ	လက်မခံပါ	လုံးဝ လက်မခံပါ
၁။	နိုင်ငံခြားခရီးသွားဧည့်သည်များနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများကြောင့် ဒေသခံများ၏ ဘာသာစကား ကျွမ်းကျင်မှုများ ပိုမိုတိုးတက်လာသည်။	၂၉.၄%	၅၈.၈%	၈.၈%	၂.၉%	၀%
၂။	ခရီးသွားများနှင့် ထိတွေ့ပြောဆိုဆွေးနွေးမှု များကြောင့် ဒေသခံများသည် ဗဟုသုတ အသစ်များကို ရရှိလာကြသည်။	၄၇.၁%	၄၄.၁%	၈.၈%	၀%	၀%
၃။	CBT သည် ဒေသယဉ်ကျေးမှု၊ ရိုးရာနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းများကို ထိန်းသိမ်းရန်အတွက် အထောက်အကူ ပြုသည်။	၄၄.၁%	၄၇.၁%	၅.၉%	၀%	၀%
၄။	CBT ကြောင့် ဒေသခံများ၏ ဘဝနေထိုင်မှု ပုံစံပြောင်းလဲလာသည်။	၃၁.၄%	၄၈.၆%	၁၄.၃%	၅.၇%	၀%
၅။	ခရီးသွားအရေအတွက်ပိုမိုများပြားလာခြင်း ကြောင့် လူငယ်များ သရုပ်ဖျက် ခေတ်မီသည့် အဝတ်အစားများကို ဝတ်ဆင်လာကြသည်။	၁၁.၄%	၁၇.၁%	၃၇.၁%	၂၅.၇%	၈.၆%

ယဉ်ကျေးမှုအခြေအနေအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့် ပတ်သတ်၍ ဒေသခံတစ်ဦးမှ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုတစ်ခုတွင်-

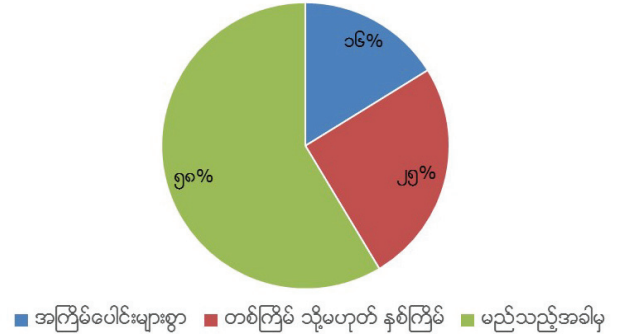
"ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးစံတွေ တဖြည်းဖြည်းတိမ်ကောလုဖြစ်နေပေမယ့် အခုဆိုရင် လူထုအခြေပြုခရီး သွားလုပ်ငန်းအကောင် အထည်ဖော်မှုတွေကြောင့် အဲဒီယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးတမ်းတွေ ပြန်လည်အသက်ဝင်လာပြီလို့ဆိုနိုင်ပါတယ်။ အဲဒါအပြင် အဲဒီယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးစံတွေကို လာရောက်လည်ပတ်တဲ့ ဧည့်သည်တွေကြားမှာ ပြန့်ပွားနေပြီလို့တောင်ဆိုနိုင်ပါတယ်။"

သံတောင်ကြီးဒေသ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများတွင်ဒေသခံများ၏ပူးပေါင်းပါဝင်မှု

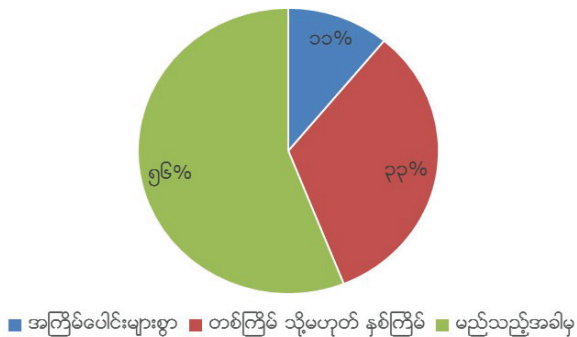
ပုံ (၆) ဧည့်သည်များကို တစ်နည်းနည်းအားဖြင့် ကုန်စည် သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုများပေးပါသလား။

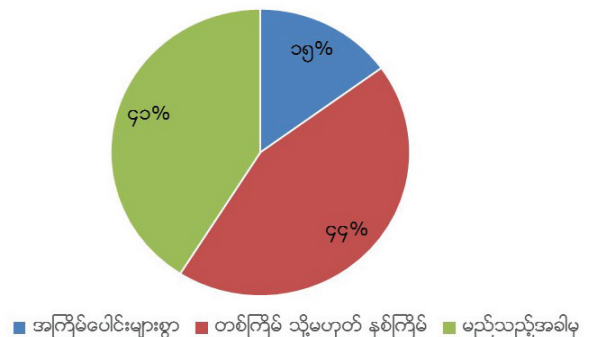
ပုံ (၇) သင့်ဒေသတွင်ပြုလုပ်သော ခရီးသွားလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် အစည်းအဝေးများတွင် ပါဝင်ခဲ့ဖူးပါသလား။

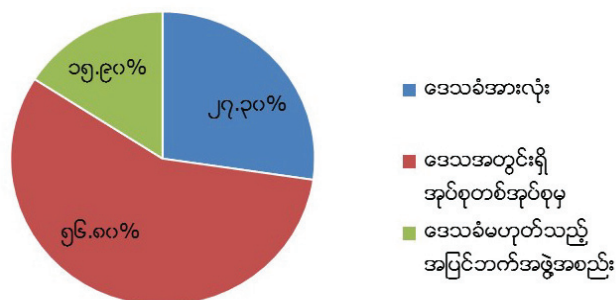
ပုံ (၈) ခရီးသွားလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်း လုပ်ဆောင်နေသောသူများမှ ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့်ပတ်သက်၍ သင်၏ ထင်မြင်ယူဆချက်များအား မေးမြန်းခဲ့သည်များရှိပါသလား။

ပုံ (၉) သင့်ဒေသတွင် ခရီးသွားလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့်ပတ်သက်၍ အရေးကြီးသော ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရသည့်အခါမျိုးတွင် သင့်အားအကြောင်းကြားခြင်း၊ အသိပေးခြင်းများရှိပါသလား။

ပုံ (၁၀) ခရီးသွားလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်၍ အရေးကြီးသည့်ဆုံးဖြတ်ချက်များကို မည်သူများက ပြုလုပ်လေ့ရှိသနည်း။

ဒေသခံတစ်ဦးအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းစဉ်ပြောကြားရာတွင် လုပ်ငန်းကော်မတီမှ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အဓိကချမှတ်ပြီး ကျေးရွာရှိလူဦးရေအတိုင်းအတာနှင့်ကြည့်လျှင် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအချိုးမှာ နည်းသည်ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် နောက်ဆက်တွဲအသေးစိတ်မေးမြန်းမှုတစ်ခုတွင် ဒေသခံများပူးပေါင်းပါဝင်မှုနှင့် ဆက်လျဉ်း၍ ပြောကြားရာတွင်-

“ခရစ်ယာန်ဘုန်းတော်ကြီးတွေ၊ B&B ပိုင်ရှင်တွေနှင့် အချို့သောလူငယ်တွေပဲ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရာမှာ စိတ်ဝင်တစားပါဝင်တာကိုတွေ့ရပြီး ဒေသခံတွေရဲ့ ပိုမိုပူးပေါင်းပါဝင်မှုတွေ လိုအပ်လျက်ရှိပါတယ်”

“လုပ်ငန်းအဖွဲ့၊ B&B ကော်မတီတွေအနေနဲ့ အချိန်နဲ့အမျှ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုတွေရှိပေမယ့် ဒေသခံတွေရဲ့ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုက အရမ်းအားနည်းနေသေးတာကို တွေ့ရပါတယ်။”

တွေ့ဆုံမေးမြန်သူတစ်ဦးမှ အမျိုးသမီးများနှင့် လူငယ်များ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို တိုင်းတာဖို့ရန်အတွက်မူ ခက်ခဲနေ သေးကြောင်းဆွေးနွေးသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။

သံတောင်ကြီးဒေသ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ

စီးပွားရေးဆိုင်ရာအကျိုးသက်ရောက်မှု

ဇယား (၅) သံတောင်ကြီးဒေသအပေါ် စီးပွားရေးဆိုင်ရာအကျိုးသက်ရောက်မှု

စဉ်	မေးခွန်းများ	လုံးဝ လက်ခံသည်	လက်ခံ သည်	ကြားနေ	လက်မခံပါ	လုံးဝ လက်မခံပါ
၁။	ခရီးသွားလုပ်ငန်းကြောင့် အိမ်တွင်းဝင်ငွေ ပိုမိုတိုးများလာသည်။	၁၆.၁%	၄၄.၆%	၁၉.၆%	၅.၄%	၁၄.၃%
၂။	လူငယ်မျိုးဆက်သစ်များသည် ခရီးသွား လုပ်ငန်းနှင့်သက်ဆိုင်သည့် လုပ်ငန်းများမှ အပိုဝင်ငွေများကို ရရှိလာသည်။	၁၄.၃%	၄၂.၉%	၂၁.၉%	၇.၁%	၁၄.၃%
၃။	ခရီးသွားလုပ်ငန်းမှ ဒေသအတွက် မြောက်များစွာသော အလုပ်အကိုင်အခွင့် အလမ်းများကို ဖန်တီးပေးသည်။	၁၀.၅%	၄၉.၁%	၁၄%	၂၁.၁%	၅.၃%
၄။	ခရီးသွားလုပ်ငန်းကြောင့် ဒေသခံများ ပိုမို သာယာဝပြောလာစေသည်။	၁၄%	၄၀.၄%	၂၄.၆%	၁၀.၅%	၁၀.၅%
၅။	ခရီးသွားလုပ်ငန်းသည် ဒေသအတွင်း အကျိုးအမြတ်များကို ကျယ်ပြန့်စွာ ဖြန့်ဝေ မှုကို အားပေးသည်။	၁၁.၅%	၄၂.၃%	၂၆.၉%	၁၁.၅%	၇.၇%
၆။	ဒေသခံများအတွက် ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အခြားသော စီးပွားရေး နှင့် ဝန်ဆောင်မှုအခွင့်အလမ်းများရှိသည်။	၁၄.၃%	၄၄.၆%	၁၉.၆%	၁၀.၇%	၁၀.၇%
၇။	ဒေသထွက်ကုန်များကို ဈေးနှုန်းမြင့်မားစွာ ရောင်းချနိုင်သည်။	၁၉.၃%	၃၆.၈%	၂၁.၁%	၈.၈%	၁၄%

တွေ့ဆုံမေးမြန်းထားသူများ၏အဆိုအရ အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးပေးနိုင်မှုနှင့် ပတ်သတ်ပြီး ကျေနပ်မှုမရှိသည်ကို လေ့လာခဲ့ရပါ သည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုတစ်ခု၌ ဒေသခံတစ်ဦးမှပြောကြားရာတွင်-

“အလုပ်အကိုင်အများကြီး ရနိုင်မယ်ဆိုပေမယ့် အခုထိတော့ မတွေ့ရသေးဘူး။ ဒါပေမယ့် အလုပ်အကိုင်တွေတော့ ပိုများလာ မယ်လို့မျှော်လင့်ပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုရင် ခရီးသွားလုပ်ငန်းကို ထပ်ချဲ့ဖို့ကြိုးပမ်းနေတာတွေရှိသလို ခရီးသွားလုပ်ငန်းနဲ့ ဆက်စပ်တဲ့သင်တန်းတွေကိုလည်း ဒေသခံတွေကိုပေးထားတဲ့အတွက်ကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။”

ထို့ပြင် ဒေသခံတစ်ဦးမှ ထပ်မံပြောကြားရာတွင်-

“ပျားရည်၊ လက်ဖက်ရည်၊ ကော်ဖီစတာတွေရဲ့ ရောင်းအားက ခရီးသွားလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့်အတူ ပိုပြီးတိုးတက်လာတာကို တွေ့ရပါတယ်”

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအကျိုးသက်ရောက်မှု

ဇယား (၆) သံတောင်ကြီးဒေသအပေါ် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအကျိုးသက်ရောက်မှု

စဉ်	မေးခွန်းများ	လုံးဝ လက်ခံသည်	လက်ခံ သည်	ကြားနေ	လက် မခံပါ	လုံးဝ လက်မခံပါ
၁။	CBT သည် ဒေသခံများကို သဘာဝသယံဇာတအရင်းအမြစ်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ချစ်ခင်မြတ်နိုးပြီး ဂရုပြုလာစေရန် ဖန်တီးပေးသည်။	၁၉.၆%	၃၉.၃%	၁၄.၃%	၈.၉%	၁၇.၉%
၂။	CBT သည် ဒေသခံများအကြား သဘာဝ သယံဇာတအရင်းအမြစ်နှင့် ပတ်သက်သည့် အသိအမြင်များကို ပိုမိုတိုးပွားလာစေသည်။	၁၂.၅%	၄၁.၁%	၂၁.၄%	၁၇.၉%	၇.၁%
၃။	CBT ကြောင့် စနစ်ကျသည့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်ကို ဖြစ်ထွန်းလာစေသည်။	၁၂.၇%	၃၆.၄%	၁၆.၄%	၂၀%	၁၄.၅%
၄။	CBT ကြောင့် စနစ်ကျသည့် ရေဆိုးရေညစ် စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်ကို ဖြစ်ထွန်းလာစေသည်။	၁၀.၇၅%	၃၃.၉%	၂၅%	၂၃.၂%	၇.၁%
၅။	CBT သည် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ပြဿနာများကို ဖန်တီးသည်။	၁၂.၇%	၂၃.၆%	၂၇.၃%	၂၃.၆%	၁၂.၇%
၆။	CBT သည် ရေပြတ်တောက်မှုကို ဖန်တီးသည်။	၁၃%	၁၆.၇%	၂၀.၄%	၃၈.၉%	၁၁.၁%
၇။	CBT သည် ရေဆိုးရေညစ်ပြဿနာကို ဖန်တီးသည်။	၁၄.၈%	၂၅.၉%	၁၀.၇%	၂၇.၈%	၁၄.၈%
၈။	CBT ကြောင့် သစ်တောပြုန်းတီးမှု ပိုမြင့်လာသည်။	၁၅.၁%	၁၃.၂%	၁၃.၂%	၄၁.၅%	၁၇%
၉။	CBT နှင့်သက်ဆိုင်သည့် အဆောက်အဦး အများအပြားကြောင့် သဘာဝရှုခင်းများ ပျက်စီးလာသည်။	၁၀.၉%	၂၉.၁%	၁၄.၅%	၃၂.၇	၁၂.၇%

လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှု

ဇယား (၇) သံတောင်ကြီးဒေသအပေါ် လူမှုရေးဆိုင်ရာအကျိုးသက်ရောက်မှု

စဉ်	မေးခွန်းများ	လုံးဝ လက်ခံသည်	လက်ခံ သည်	ကြားနေ	လက် မခံပါ	လုံးဝ လက်မခံပါ
၁။	CBT သည် ဒေသ၏ လျှပ်စစ်မီးကို ပိုမို ကောင်းမွန်လာစေသည်။	၇.၁%	၃၂.၁%	၃၀.၄%	၁၉.၆%	၁၀.၇%
၂။	CBT ကို ပိုမိုလွယ်ကူချောမွေ့စေရန်အတွက် ဒေသအတွင်းလမ်းများကို ကောင်းမွန်သည့် အခြေအနေသို့ ပြုပြင်ဆောင်ရွက်လာသည်။	၈.၉%	၄၂.၉%	၁၉.၆%	၁၄.၃%	၁၄.၃%
၃။	CBT ကို ပိုမိုလွယ်ကူချောမွေ့စေရန်အတွက် ရေပေးဝေရေးစနစ်ကို အဆင့်မြှင့်တင်လာ သည်။ ၎င်းသည် ခြောက်သွေ့သောရာသီ၌ မိုးခေါင်ရေရှားသည့် ပြဿနာကိုလည်း လျော့ချပေးသည်။	၃.၈%	၂၈.၃%	၂၆.၄%	၃၂.၁%	၉.၄%
၄။	CBT သည် မြေရောင်းချမှု ပြဿနာများကို ဖန်တီးသည်။	၁၇%	၃၀.၂%	၁၇%	၂၄.၅%	၁၁.၃%
၅။	CBT သည် ဒေသအတွင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်း ဝင်ရောက်လာသည့် လူဦးရေအရေအတွက် ကိုပိုမိုများပြားလာစေသည်။	၉.၄%	၃၀.၂%	၃၅.၈%	၁၅.၁%	၉.၄%
၆။	CBT ကြောင့် ဒေသခံများသည် အခြားဒေသ များကို ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်မှု ပိုမိုမြှင့်တက်လာ သည်။	၉.၄%	၂၀.၈%	၃၀.၂%	၂၈.၃%	၁၁.၃%
၇။	CBT ကြောင့် မူးယစ်ဆေးဝါးပြဿနာများ ပိုမိုမြှင့်တက်လာသည်။	၁၅.၁%	၃၀.၂%	၁၅.၁%	၂၀.၈%	၁၈.၉%
၈။	ဒေသခံများနှင့် ခရီးသွားဧည့်သည်များအကြား ပဋိပက္ခများ ပိုမိုမြှင့်တက်လာသည်။	၁၁.၈%	၂၁.၆%	၃၁.၄%	၁၇.၆%	၁၇.၆%

ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအကျိုးသက်ရောက်မှု

ဇယား (၈) သံတောင်ကြီးဒေသအပေါ် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအကျိုးသက်ရောက်မှု

စဉ်	မေးခွန်းများ	လုံးစုံ လက်ခံသည်	လက်ခံ သည်	ကြားနေ	လက် မခံပါ	လုံးစုံ လက်မခံပါ
၁။	နိုင်ငံခြားခရီးသွားဧည့်သည်များနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများကြောင့် ဒေသခံများ၏ ဘာသာစကားကျွမ်းကျင်မှုများ ပိုမိုတိုးတက်လာသည်။	၁၆.၄%	၅၀.၉၅	၉.၁%	၁၂.၇%	၁၀.၉%
၂။	ခရီးသွားများနှင့် ထိတွေ့ပြောဆိုဆွေးနွေးမှုများကြောင့် ဒေသခံများသည် ဗဟုသုတအသစ်များကို ရရှိလာကြသည်။	၁၃%	၅၅.၆%	၇.၄%	၁၄.၈%	၉.၃%
၃။	ပြင်ပမှခရီးသွားများကြောင့် ဒေသခံများအနေဖြင့် မတူညီသည့် ယဉ်ကျေးမှုများကို လေ့လာနိုင်သည့်အပြင် ဗဟုသုတများနှင့် အဖိုးတန်သည့် အတွေ့အကြုံများကို ရရှိစေသည်။	၁၄.၈%	၅၀%	၁၁.၁%	၁၃%	၁၁.၁%
၄။	CBT သည် ဒေသယဉ်ကျေးမှု၊ ရိုးရာနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းများကို ထိန်းသိမ်းရန်အတွက် အထောက်အကူပြုသည်။	၁၆.၇%	၄၀.၇%	၂၇.၈%	၉.၃%	၅.၆%
၅။	CBT ကြောင့် အသက်အရွယ်မရွေး ဒေသခံတိုင်း မိမိတို့၏ ထူးခြားသည့် ယဉ်ကျေးမှုများကို ဂုဏ်ယူတတ်လာသည်။	၁၈.၅%	၃၈.၉%	၂၀.၄%	၁၃%	၉.၃%

နောက်ဆက်တွဲ အသေးစိတ်မေးမြန်းမှုတစ်ခုတွင် ဒေသခံတစ်ဦးမှ ယဉ်ကျေးမှုတန်ဖိုးနှင့် ပတ်သက်၍ အောက်ပါအတိုင်း ရှင်းလင်းပြောကြားခဲ့သည်။

“ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးတမ်းတွေနဲ့ အထင်ကရနေရာတွေကို ခရီးသွားတွေရှေ့မှာ ဖော်ကျူးပြသနေနိုင်ပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ အရင်က ရိုးရာဝတ်စုံတွေကို အထူးပွဲလမ်းသဘင်တွေရှိတဲ့အချိန်မှာပဲ ရှားရှားပါးပါးဝတ်လေ့ရှိပေမယ့် အခုဆိုရင် လာရောက်လည်ပတ်သူတွေအနေနဲ့ မိမိတို့ရိုးရာဝတ်စုံတွေကို ဂုဏ်ယူဝတ်ဆင်လာတဲ့အတွက် ဒေသခံတွေအနေနဲ့ မိမိတို့ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုနဲ့ ရိုးရာဝတ်စုံတွေကို ပိုပြီးတန်ဖိုးထားလာတာကို တွေ့ရပါတယ်။”

၇။ နိဂုံးချုပ်နှင့် ရှေ့ဆက်လုပ်ငန်းစဉ်များ

အထက်ဖော်ပြပါတွေ့ရှိချက်များသည် မြိုင်နှင့်သံတောင်ကြီးဒေသများတွင် တည်ထောင်ထားရှိသည့် လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများတွင် ဒေသခံများ၏ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအခြေအနေများသာမက၊ ၎င်းလုပ်ငန်းများ၏ ဒေသစီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ယဉ်ကျေးမှုစသည်တို့အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများမှ အရေးကြီးသည့် အကြောင်းအရာများကို မီးမောင်းထိုးဖော်ပြခဲ့ခြင်းသာဖြစ်ပါသည်။ မတူညီသည့် နောက်ခံအခြေအနေများရှိသည့်အပြင် စတင်တည်ထောင်သည့် ကာလအတိုင်းအတာမှာ အလွန်တိုတောင်းသေးသဖြင့် ထိုဒေသနှစ်ခု၏ အခြေအနေအားလုံးကို နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြရန် အလွန်ခက်ခဲလှပါသည်။ သို့သော် ထိုဒေသများရှိ ခရီးသွားလုပ်ငန်းများတွင် ကြုံတွေ့ရသည့် သင်ခန်းစနှင့် အတွေ့အကြုံများအပေါ် အခြေခံ၍ အခြားဒေသများတွင် ပြန်လည်အသုံးပြုနိုင်မည့် ခရီးသွားမှုပုံစံ အသစ်တစ်ခုပေါ်ပေါက်ရန်မှာ အလွန်စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းလှပါသည်။ ဤသုတေသနတွေ့ရှိချက်များအရ ဒေသနှစ်ခုလုံးတွင် တည်ထောင်ထားရှိသော ခရီးသွားလုပ်ငန်းများတွင် ဒေသခံများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုများကို တွေ့ရှိရသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ သို့သော် အမျိုးသမီးများပူးပေါင်းပါဝင်မှုမှာ သံတောင်ကြီးဒေသတွင်သာမန်သာ ရှိသော်လည်း မြိုင်ဒေသတွင် အမျိုးသမီးများပါဝင်မှုပိုမိုအားကောင်းသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ အကြောင်းမှာ ActionAid မြန်မာ၏ အမျိုးသမီးပါဝင်မှုကို ဦးစားပေးသည့် မူဝါဒများကြောင့် ဖြစ်ဟန်ရှိပါသည်။

ဒေသခံများအနေဖြင့် လက်ရှိအချိန်တွင် ခရီးသွားကုမ္ပဏီများနှင့် တိုက်ရိုက်ချိတ်ဆက်နိုင်မှု မရှိသေးသောကြောင့် မြိုင်ဒေသလူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်း စီမံအုပ်ချုပ်မှုလုပ်ငန်းအများစုကို ActionAid မြန်မာမှ အဓိက လုပ်ဆောင်နေရသော်လည်း အနာဂတ်ကာလတွင် ဒေသခံများသို့ တဖြည်းဖြည်းလွှဲပြောင်းပေးသွားမည်ဖြစ်သည်။ သံတောင်ကြီးဒေသလူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းတွင်မူ လိုအပ်သည့်နည်းပညာ အကူအညီများကို ပြင်ပမိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများထံမှ ရယူနေသော်လည်း စီမံခန့်ခွဲမှုကိစ္စရပ်များနှင့် လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းလုပ်ငန်းများအားလုံးကို ဒေသခံများကိုယ်တိုင်လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ သံတောင်ကြီးဒေသ ခရီးသွားလုပ်ငန်းများတွင် ဒေသခံအချို့အနေဖြင့် ခရီးသွားများအား ညအိပ်လက်ခံခြင်းနှင့် အစားအသောက်ရောင်းချခြင်း စသည့်ဝန်ဆောင်မှုများပေးခြင်းဖြင့် လုပ်ငန်းငယ်လေးများကို ပိုင်ဆိုင်လုပ်ကိုင်

နေကြသော်လည်း မြိုင်ဒေသခရီးသွားလုပ်ငန်းတွင်မူ ဒေသခံများအားလုံးပူးပေါင်း၍သာ အစားအသောက်နှင့် အခြားဝန်ဆောင်မှုများပေးခြင်းကို လုပ်ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။ ထိုအချင်းအရာများသည် မြိုင်နှင့်သံတောင်ကြီး ဒေသများရှိ ခရီးသွားလုပ်ငန်းများတွင် ဒေသခံများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု အခြေအနေများကို ထင်ဟပ်ပြသနေသကဲ့သို့ရှိပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်စေခြင်းနည်းလမ်းသည် မြိုင်နှင့်သံတောင်ကြီးဒေသ ခရီးသွားလုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရာတွင် သင့်တော်ကိုက်ညီသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ အကြောင်းမှာ ရပ်ရွာအဆင့်တွင် ဒေသခံများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၊ တန်းတူညီမျှမှု၊ အခွင့်အာဏာအပ်နှင်းခြင်း စသည်များကို ၎င်းဒေသများရှိခရီးသွားလုပ်ငန်း အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုများတွင် ကောင်းစွာပေါင်းစပ်ပါဝင်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ခရီးသွားကဏ္ဍတွင် ဒေသခံပြည်သူများပူးပေါင်းပါဝင်ရေးမူဝါဒပါ သတ်မှတ်ချက်များအရ မြိုင်နှင့်သံတောင်ကြီးဒေသများရှိလူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်းများတွင် ပြည်သူများ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအသင့်အတင့်ရှိသည် ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် စီမံခန့်ခွဲမှုများနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာတွင် ပိုမိုပါဝင်နိုင်ရန်အတွက်မူဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရန်ရှိသေးသည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ လူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်းများတွင် ဒေသခံများအား စည်းရုံးဆောင်ရွက်နိုင်မှု ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သတ်၍ လေ့လာလျှင် ActionAid မြန်မာအနေဖြင့် မြိုင်ဒေသတွင် နှစ်ပေါင်းများစွာ ဒေသခံများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် အတွေ့အကြုံရှိသည့် အားလျော်စွာ ခရီးသွားလုပ်ငန်းတည်ထောင်ထားရှိသောရွာ (၄) ရွာတွင် ကောင်းစွာစုစည်းထားရှိနိုင်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ သို့သော် သံတောင်ကြီးဒေသ လူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်းတွင်မူ ဒေသခံများအား စည်းရုံးဆောင်ရွက်နိုင်မှု အနည်းငယ်အားနည်းသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံးနှင့် တပ်မတော်အကြား ပဋိပက္ခများဖြစ်ပွားစဉ်ကာလက ခရီးသွားလာရန် လုံလောက်သော တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှုမရှိခြင်း၊ ဒေသခံအဖွဲ့များနှင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး ကူညီဆောင်ရွက်သည့်အကျိုးအမြတ်မယူသည့် အဖွဲ့များအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မရှိခြင်း စသည်တို့ကြောင့် သံတောင်ကြီးဒေသ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများတွင် ဒေသခံများအား စုစည်းဆောင်ရွက်နိုင်မှုမှာ မြိုင်ဒေသနှင့်မတူဘဲ အားနည်းခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ပထဝီအနေအထားအရ သံတောင်ကြီးဒေသတွင် မြိုင်ဒေသထက် ပိုမိုကြီးမားကျယ်ပြန့်သောကြောင့်လည်း အားနည်းခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ ရေရှည်တွင်ခရီးသွားလုပ်ငန်းများ ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်အတွက် ဒေသခံများအား ဦးတည်စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်း လုပ်ငန်းများကို ပိုမိုလုပ်ဆောင်သင့်

ပါသည်။ သို့မှသာဒေသခံများ အနေဖြင့်ရပ်ရွာလူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်၍ ပိုမိုသိရှိနားလည်၍ ခရီးသွားလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပိုမိုပါဝင်လာနိုင်မည်ဖြစ်ကာ၊ ခရီးသွားလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတွင် ဒေသခံများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

မြိုင်နှင့် သံတောင်ကြီးဒေသများရှိ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများမှ သဘောတူလက်ခံထားသည့် အခြေခံမူအားလုံးနီးပါးနှင့် ကိုက်ညီသည်ကိုတွေ့ရှိရသော်လည်း လက်ရှိတည်ထောင်ထားရှိသည့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ကျေးရွာနှင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးတို့အကြား ဆက်နွယ်မှုကို အလေးထားဆောင်ရွက်ခြင်းကိုမူမတွေ့ရှိရပေ။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့်ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းအစိုးရတို့အကြား ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့် ဆက်စပ်ကဏ္ဍများအားလုံးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် စံပြလောက်သည့် အခြေအနေအထိ ပူးပေါင်းဖန်တီးနိုင်ရေး ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ ပိုမိုကောင်းမွန်အောင်ဆောင်ရွက်နိုင်မည်မှာ အမှန်ဖြစ်သည်။ ခရီးသွားကဏ္ဍဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သတ်၍ ဆုံးဖြတ်ပါဝင်သူများနှင့် ဒေသခံများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုမြှင့်တင်ရေး အသိပညာနားလည်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍ လေ့လာမှုများလည်း ပြုလုပ်သင့်ပါသည်။ အထက်တွင်ဆွေးနွေးဖော်ပြခဲ့သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများဖြစ်သည့် အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးနိုင်မှု၊ ဝင်ငွေတိုးတက်ရရှိရေး၊ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး၊ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုမြှင့်တင်ရေးများသာမက သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး တို့၏ စုစုပေါင်းထုတ်ကုန်တန်ဖိုးတိုးတက်မြှင့်မားလာရေးအတွက် ရပ်ရွာလူထု အခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများနှင့် ကျေးလက်နှင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး အပြန်အလှန်အကျိုးပြုနိုင်မှုများကို အဓိကထားဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ မြိုင်နှင့်သံတောင်ကြီးဒေသ ခရီးသွားလုပ်ငန်းများတည်ထောင်သူများအနေဖြင့် ကျေးလက်နှင့် ဒေသစီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ရှေးရှု၍ ခရီးသွားလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ယခုထက်ပို၍ ကြိုးပမ်းသင့်ပါသည်။ သို့မှသာ မူဝါဒချမှတ်သူနှင့်အစိုးရတာဝန်ရှိသူများအား ရပ်ရွာလူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်း၏ ကောင်းကျိုးများကို အသိပေး တိုက်တွန်းနှိုးဆော်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့် ပတ်သက်လျှင် ဒေသနှစ်ခုလုံးရှိ ခရီးသွား လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အပေါင်းလက္ခဏာဆောင်သည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ပေးနိုင်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ သို့သော် ယခုကဲ့သို့ ကောင်းကျိုးသက်ရောက်မှုများ နောင်လာမည့်နှစ်များအတွင်း

ဆက်လက်တည်ရှိမည်ဟု ဆိုလိုခြင်းမဟုတ်သဖြင့် ဒေသခံများအနေဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများအတွက် လည်းကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများ ပြုလုပ်ထားရှိရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ရာတွင် အာဆီယံနိုင်ငံများရှိ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများအား လေ့လာခြင်း၊ မဟာဗျူဟာကျသည့် မူဝါဒများ ချမှတ်ခြင်းစသည့် တို့မှာခရီးသွားလုပ်ငန်း၏ဆိုးကျိုးများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရာတွင်သော်လည်းကောင်း၊ လျော့နည်းအောင်ပြုလုပ်ရာတွင်သော်လည်းကောင်း လွန်စွာမှ အရေးကြီးလှပါသည်။ ထို့အပြင် ပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ထပ်မံလေ့လာမှုများပြုလုပ်ရန် လိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။

မြိုင်နှင့် သံတောင်ကြီးဒေသ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော် လည်ပတ်ဆောင်ရွက်ရာတွင် မတူညီသည့် နည်းလမ်းများကို အသုံးပြုလျက်ရှိပါသည်။ မတူညီသည့် နောက်ခံအကြောင်းအရာ၊ ကွဲပြားသည့် နိုင်ငံရေးအခြေအနေများကြားက ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ မတူကွဲပြားသည့် သွင်ပြင်လက္ခဏာများကို တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။ အထူးသဖြင့် သံတောင်ကြီးဒေသခရီးသွားလုပ်ငန်း အနေဖြင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံးနှင့် အစိုးရတို့အကြား ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာ ဒေသများအတွင်း ရှိပြည်သူတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း လုပ်ငန်းများအတွက် အထောက်အကူဖြစ်ရေးနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်ရန်ရည်ရွယ်၍ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းဖြစ်သော်လည်း မြိုင်ဒေသရှိ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းမှာ ဒေသခံလယ်သမားများအား ကူညီရန်နှင့် စိုက်ပျိုးရာသီပြင်ပ အပိုဝင်ငွေရရှိရန် အဓိကထားတည်ထောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဒေသနှစ်ခုလုံးရှိ ခရီးသွားလုပ်ငန်းများအား အစိုးရတာဝန်ရှိသူများက တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုထားသည့်အပြင် အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများမှနည်းပညာများ ပံ့ပိုးပေးမှုများကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။ ပို၍အရေးကြီးသောအချက်အနေဖြင့် ဒေသခံများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို ဒေသနှစ်ခုလုံးတွင် အရေးပါသော အကြောင်းအရာများအဖြစ် ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည်ကို တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။ မြိုင်ဒေသခရီးသွားလာရေးတွင် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်များ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမှာ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလာရေးလုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်၍ ခရီးသွားများအကြား ပိုမိုရောက်ရှိအောင် ဆောင်ရွက်ရာတွင် လွန်စွာမှ အရေးကြီးသည် ကိုတွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။ သို့သော် ထိုဒေသနှစ်ခုရှိ ခရီးသွားလုပ်ငန်းများသည် ရေရှည်တည်တံ့နိုင်မည်ဟု သုံးသပ်ရန်အတွက်မူ အချိန်ကာလအတိုင်းအတာတစ်ခုအထိစောင့်ကြည့်ရန် လိုအပ်ဦးမည်ဖြစ်သည်။

ကျေးလက်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု မှတဆင့် ကဏ္ဍ အလိုက်သီးသန့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်များ၏ ဈေးကွက်ယှဉ်ပြိုင် စွမ်းအားရှိသည့် တန်ဖိုးကွင်းစက်များဖွံ့ဖြိုးရေး၊ လုပ်ငန်းငယ် လေးများနှင့် ၎င်းတို့၏ကွန်ရက်များမှ ကျေးလက်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးတွင် တက်ကြွစွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် အခွင့်အလမ်းများ ဖန်တီးပေးရေး (ကဏ္ဍတစ်ခုမှဦးဆောင်သည့် ကြိုးပမ်းမှု (သို့) စီးပွားရေးအသိုက်အဝန်းများမှတဆင့်)၊ ပိုမို ကျယ်ပြန့်ကြီးမားသည့်ဈေးကွက်များနှင့်ချိတ်ဆက်၍ အကျိုးအမြတ် ရယူရေးစသည်တို့ကို အကျိုးပြုနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ကျေးလက်စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရှိမှသာ ဒေသခံများ၏ဝင် ငွေနှင့် အလုပ်အကိုင်များဖန်တီးနိုင်မှုကို အားပေးသည့် လုပ်သား ကိုင်သားရှိသည့် ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ရပ် ပေါ်ထွန်းရေးကို ဦးတည် သည့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုရပ်ဝန်း တစ်ခုပေါ်ပေါက်ရန် အားပေးနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ထိုမျှမကဘဲကျေးလက်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမှ ဒေသနှင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရများ အကြားပူးပေါင်းဆောင်ရွက် မှု၏ထပ်ပေါင်းအားကိုရရှိနိုင်သည့်အုပ်ချုပ်မှုမူဘောင်တစ်ခုပေါ် ထွန်းရေး အထောက်အပံ့ပြုနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် စဉ်

ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် အားလုံးပါဝင်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ပုံစံများကို ဦးတည်သည့် စီးပွားရေးပုံသဏ္ဌာန်ကို အကောင် အထည်ဖော်ဆောင်ရွက် နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

လူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် မြန်မာ နိုင်ငံရှိ ကျေးလက်နေပြည်သူများအား ပိုမိုဆွဲဆောင်လျက်ရှိရာ အနာဂတ်တွင်လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းအမြောက်အများ ထပ်မံပေါ်ပေါက်လာရန် အလားအလာများစွာရှိရာတွင် လုပ်ငန်း တည်ထောင်သူများအနေဖြင့် မြိုင်နှင့် သံတောင်ကြီးဒေသများရှိ လူထုအခြေပြုခရီးသွား လုပ်ငန်းများမှ သင်ယူလေ့လာမှုများပြု လုပ်သင့်ပါသည်။ ထို့အပြင် ခရီးသွားလုပ်ငန်း တည်ထောင်ရန် လိုအပ်သည့် တိကျခိုင်မာသည့် နည်းနာနိဿယ၊ ပြည်သူများ ၏ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍများနှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက် ခြင်း၊ သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများမှ အသိအမှတ်ပြုမှုစသည်တို့ မှာအနာဂတ်တွင်ပေါ်ထွက်လာမည့်လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ် ငန်းများအတွက်ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည့်အဓိကအကြောင်း အရာများပင်ဖြစ်သည်။

References:

Goodwin, H, Santilli, R. (2009) Community-Based Tourism: a success? Retrieved from <http://www.icrtourism.org/documents/OP11merged.pdf>

www.cbt-i.org accessed 11 February 2017

ASEAN Community Based Tourism Standard (2013). Published by ASEAN Secretariat office, Jakarta, Indonesia.

Policy on Community Involvement Tourism, Ministry of Hotels and Tourism, May 2013

Tourism statistic 2015. Retrieved from <http://www.myanmar-tourism.org/images/tourism-statistics/2015.pdf>

<http://www.oxfordbusinessgroup.com/news/myanmar%E2%80%99s-tourism-industry-set-rapidly-expand>

Eleven Myanmar (17.2.2016). Five community-based tourism projects underway. Retrieved from <http://elevenmyanmar.com/business/five-community-based-tourism-projects-underway>

Mizzima-Community-Based Tourism - A semi-home stay in a dry zone By Aung Thura. 2016. Retrieved from <http://www.mizzima.com/latest-news-business-domestic/community-based-tourism-semi-home-stay-dry-zone>

Breugel Liedewij van. Community-based tourism: Local participation and perceived impacts. 2013

Caroline Ashley and Elizabeth Garland (1994). Promoting CBT Development: Why, What and How?

Magway Region Census (2014). Retrieved from <http://frontiermyanmar.net/en/shining-lights-in-community-tourism-stifled-by-regulations>

Myanmar Tourism (2015): Sector-Wide Impact Assessment. Published by MCRB, DIHR and IHRB.

Myanmar Tourism Master Plan 2013-2020, Ministry of Hotels and Tourism, June 2013

Peace building and Community-Driven Tourism Development in Kayin State. Published by Peace Nexus Foundation.

The Responsible Tourism, Ministry of Hotels and Tourism, June 2012.

WWF International (2001). Guidelines for community-based ecotourism development

နောက်ဆက်တွဲ ၁- သုတေသနနည်းစနစ်များ

ဤသုတေသနပြုလုပ်ရာတွင် အရေအတွက်အားပြုသုတေသနနှင့် အကြောင်းအရာအားပြုသုတေသန နည်းလမ်းနှစ်မျိုး စလုံးကိုအသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ သတင်းအချက်အလက်ကောက်ယူရာတွင် မေးခွန်းလွှာဖြင့် အချက်အလက်ကောက်ယူခြင်း၊ အဓိက သတင်းပေးသူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းနှင့် နောက်ဆက်တွဲအသေးစိတ်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း စသည့်နည်းလမ်းများကိုအသုံးပြု ခဲ့ပါသည်။ သံတောင်ကြီးဒေသ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းအတွက် မေးခွန်းလွှာဖြင့် အချက်အလက်ကောက်ယူခြင်း ၅၇ ကြိမ်၊ အဓိကသတင်းပေးသူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း ၄ကြိမ်၊ နောက်ဆက်တွဲ အသေးစိတ်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း ၂ ကြိမ်ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး မြိုင်ဒေသ အခြေခံခရီးသွားလုပ်ငန်းတွင်မူ မေးခွန်းလွှာဖြင့် အချက်အလက်ကောက်ယူခြင်း ၃၇ ကြိမ်၊ အဓိကသတင်းပေး သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း ၂ ကြိမ်၊ နောက်ဆက်တွဲ အသေးစိတ်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း ၂ ကြိမ် ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ Liedewij van Breugel ၏ “လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်း- ဒေသခံများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုနှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှု” လေ့လာမှုမှ မေးခွန်းလွှာ နမူနာပုံစံကို ရယူဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဦးတည်အုပ်စု နမူနာရွေးချယ်ခြင်းနှင့် Snow Ball နမူနာရွေးချယ်မှုနည်းစနစ်များကို အသုံးပြု၍ ဤသုတေသနလုပ်ငန်းတွင် ပါဝင်ဖြေဆိုမည့်သူများအား ရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။ မဖြေဆိုမှီ၎င်းတို့အနေဖြင့် ဤသုတေသန လုပ်ငန်းများတွင်ပါဝင် လိုခြင်းရှိမရှိ မေးမြန်းခြင်း၊ ဖြေဆိုရန်အခက်အခဲရှိသူများအား ဆက်လက်မဖြေဆိုရန် ခွင့်ပြုပေးခြင်းများကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

မြိုင်ဒေသအတွင်း သတင်းအချက်အလက်ကောက်ယူခြင်းများကို ၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာ ၃ ရက်နေ့မှ ၅ ရက်နေ့ အထိပြုလုပ်ခဲ့ပြီး၊ သံတောင်ကြီးတွင် စက်တင်ဘာ ၂၆ ရက်နေ့မှ ၂၉ ရက်နေ့အထိပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ အချက်အလက်ကောက်ယူရာတွင် ရှေးဦးစွာပါဝင်ဖြေဆိုမည့်သူများအားမေးခွန်းလွှာများပေးအပ်၍ဖြေဆိုစေခဲ့ပြီး၊ဖြေဆိုပြီးစီးသည့်မေးခွန်းလွှာများအားပြန်လည်ကောက် ယူခဲ့ပါသည်။ အဓိကသတင်းပေးသူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းနှင့် နောက်ဆက်တွဲအသေးစိတ် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများကိုဆောင် ရွက်ရာတွင်အဓိကအားဖြင့်ဗမာဘာသာဖြင့်ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ဤသုတေသနတွင်ပါဝင်ဖြေဆိုသူအများစုမှာသက်ဆိုင်ရာလူထုအခြေ ပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်သူများဖြစ်ပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာ ခရီးသွားလုပ်ငန်းများ၏ မန်နေဂျာ၊ ဥက္ကဋ္ဌများနှင့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူများအားနောက်ဆက်တွဲအသေးစိတ်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများပြုလုပ်ခဲ့ပြီး၊အဓိကသတင်းပေးသူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများကို B&B ပိုင်ရှင်များ၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနမှ တာဝန်ရှိသူများ၊ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များနှင့် ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

သတင်းအချက်အလက်များအားဆန်းစစ်လေ့လာရာတွင်အဓိကအားဖြင့် SPSS Software ကိုအရေအတွက် အားပြုသတင်း အချက်အလက်များကို သုံးသပ်ရာတွင် အသုံးပြုခဲ့ပြီး၊ အကြောင်းအရာအားပြုသတင်းအချက်အလက်များကို အကြောင်းအရာ အလိုက်ဆန်းစစ်ခြင်း (Content Analysis) များပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ အဓိကသတင်းပေးသူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းနှင့် နောက် ဆက်တွဲ အသေးစိတ်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများမှ ရရှိသည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ကုဒ်ပေးဇယားကို တည်ဆောက်ပြီး၊ အထပ်ထပ်ပြန်လည်ဖတ်ရှုသည့် နည်းလမ်းများအသုံးပြု၍ သုံးသပ်လေ့လာမှုများပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

နောက်ဆက်တွဲ ၂- မြိုင်နှင့်သံတောင်ကြီး လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများအတွက် နောက်ဆက်တွဲအသေးစိတ်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းနှင့် အဓိကသတင်းပေးသူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း မေးခွန်းများ

အမည်/အသက်/ပညာအရည်အချင်း/ကျား၊မ

ယေဘုယျမေးခွန်းများ

- မိမိဒေသမှာ လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်း (CBT) လည်ပတ်မှု ဘယ်လောက်ကြာပြီလဲ။
- မိမိဒေသရဲ့ CBT ကို ဘယ်သူက စတင်ခဲ့တာလဲ။
- မိမိအနေနဲ့ CBT ကို ဘာကြောင့် တိုးတက်စေချင်တာလဲ။
- ဘာကြောင့် CBT က ဒီဒေသအတွက် အကျိုးရှိစေတယ်လို့ ထင်တာလဲ။
- မိမိဒေသမှာ ခရီးသွားတွေကို ဆွဲဆောင်စေတဲ့နေရာတွေက ဘာတွေလဲ။
- မိမိဒေသရဲ့ CBT လည်ပတ်ပုံကို အကျဉ်းချုပ်ပြောပြပေးပါလား။
- အကြမ်းအားဖြင့် ဒီနေရာကို ခရီးသွားတွေ၊ ဧည့်သည်တွေ ဘယ်လောက်လောက် လာလည်ကြတာလဲ။
- ဘယ်လိုခရီးသွားတွေ အဓိကလာကြတာလဲ။ (ပြည်တွင်းခရီးသွား သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာခရီးသွား)

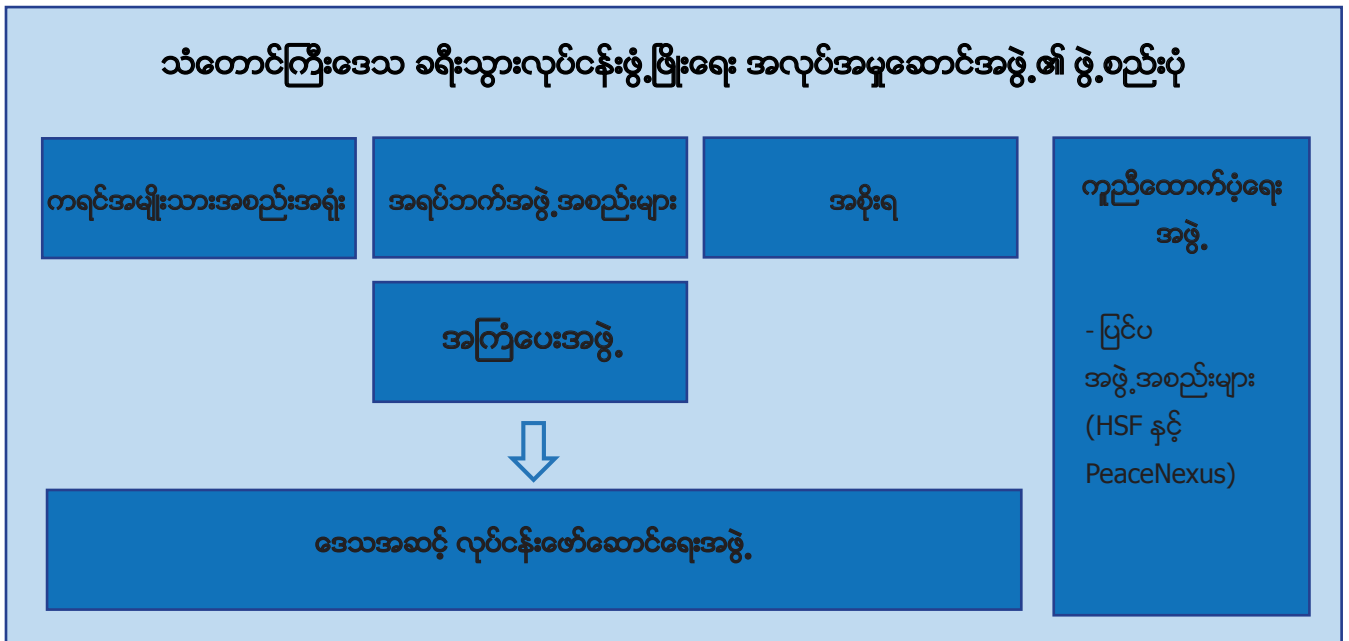
လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းတွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်မှု

- CBT မှာ ဒေသခံအဖွဲ့အစည်းဘယ်လောက်လောက်က ပါဝင်ကြတာလဲ။
- ခရီးသွားလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးဖို့အတွက် အမျိုးသမီးနဲ့လူငယ်တွေရဲ့ ပါဝင်မှုက ရာခိုင်နှုန်းဘယ်လောက်ရှိလဲ။
- CBT နဲ့ပတ်သက်ပြီး အစည်းအဝေးတွေ၊ ဆွေးနွေးပွဲတွေကို အမျိုးသမီးနဲ့လူငယ်တွေ တက်ရောက်တာတွေရှိလား။
- CBT နဲ့ပတ်သက်ပြီး ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်တဲ့နေရာမှာ ဘယ်သူတွေ ပါဝင်ကြလဲ။
- မိမိအနေနဲ့ CBT မှာ ဘယ်လိုပါဝင်နေတာလဲ။

ခရီးသွားလုပ်ငန်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှု

- CBT အကောင်အထည်ဖော်ရာကနေ ဒေသရဲ့စီးပွားရေးအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုတွေက ဘာတွေလဲ။
(ဥပမာ - အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းနှင့် ဝင်ငွေပိုတိုးလာခြင်း)
- CBT အကောင်အထည်ဖော်ရာကနေ ဒေသရဲ့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုတွေက ဘာတွေလဲ။
(သစ်တော၊ ရေနှင့် မြေများ ထိန်းသိမ်းခြင်း)
- CBT အကောင်အထည်ဖော်ရာကနေ ဒေသရဲ့လူမှုရေးအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုတွေကဘာတွေလဲ။
(ပညာရေးပိုတိုးတက်လာခြင်း၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးနှင့် ဆေးရုံများတိုးတက်လာခြင်း)
- CBT အကောင်အထည်ဖော်ရာကနေ ဒေသရဲ့ယဉ်ကျေးမှုအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုတွေက ဘာတွေလဲ။
(ယဉ်ကျေးမှုဖလှယ်ခြင်း၊ ယဉ်ကျေးမှုထိန်းသိမ်းခြင်း)

နောက်ဆက်တွဲ ၃- သံတောင်ကြီးဒေသ ခရီးသွားလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးရေး အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့၏ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ဖြစ်ပေါ်လာပုံအဆင့်ဆင့်

အစည်းအဝေး	ရလဒ်များ
ဒီဇင်ဘာ၊ ၂၀၁၄	အဖွဲ့၏ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ရည်ရွယ်ချက်များကို ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ နိုင်ငံတကာခရီးသွားများအတွက် ညအိပ်တည်းခိုခွင့်ကို လျှောက်တင်ရန်အတွက် သဘောတူညီမှုရရှိခဲ့သည်။
ဇန်နဝါရီ၊ ၂၀၁၅	ဘေးပတ်ဝန်းကျင်ရှိ လည်ပတ်နိုင်သည့်နေရာများကို သွားရောက်အကဲဖြတ်ခဲ့သည်။ ဧည့်ဝတ်ကျောပွန်မှုသင်တန်းကို ဖွင့်လှစ်ရန်အတွက် စီစဉ်ခဲ့သည်။
မတ်လ၊ ၂၀၁၅	လိုင်စင်အတည်ပြုခြင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကို ဆွေးနွေးခဲ့သည်။
မေလ၊ ၂၀၁၅	ဟိုတယ်နှင့် ခရီးသွားလာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ လိုင်စင်အတည်ပြုခြင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအပေါ် အကြံပြုဆွေးနွေးရန် တက်ရောက်ခြင်း၊ ဒေသခံအဖွဲ့ပင်တစ်ဦးအား ဧည့်ဝတ်ကျောပွန်မှု သင်တန်းသို့ စေလွှတ်ရန်အတွက် သဘောတူညီမှုရရှိခဲ့သည်။
ဇူလိုင်၊ ၂၀၁၅	ဧည့်လမ်းညွှန်သင်တန်းစီစဉ်ခြင်း၊ နိုင်ငံတကာခရီးသွားများအတွက် ဈေးကွက်ရှာဖွေခြင်း၊ မြို့တွင်း စွန့်ပစ်ပစ္စည်းစီမံခန့်ခွဲခြင်းကို စီစဉ်ခြင်း။

AD (Another Development) was set up in 2015 specifically to address some of the problems besetting Myanmar society in the new era and to advocate for public policy improvements. We are an independent not for-profit policy institute.

The East Asia Institute (EAI) was established in 2002 as an independent think-tank dedicated to developing ideas and formulating policy recommendations on the main challenges facing the region.

Contact Info:

Address: No. 62, 5th Floor, Nyaung Tone Street, Sanchaung Township, Yangon, Myanmar

Phone: +95 (9) 566 1508, +95 (1) 521313

Email: anotherdevelopment.office@gmail.com

Facebook: <https://m.facebook.com/anotherdevelopmentAD/>